

Forslag til endringer i energilovforskriften

Bestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille, og om nettselskapenes markedsføring og kommunikasjon

Runa Haave Andersson, Pål Meland, Geir Røsand, Stian Skaalbones, Jørgen Tjersland, Lars Varden

A word cloud of terms related to the energy sector, including: driftssentraltjenester, foretak, krysssubsidiert, nøytralitetsplikt, fiberkapasitet, nøytralitet, konsern, kommunikasjon, funksjonelt, selskapsmessig, forskrift, skille, merkevare, markedsføring, NVE, nettselskap, virksomhet, overskuddskapasitet, driftssentral, samarbeid, marknader, integrert, beredskapssituasjoner, anseelse, lovendring, energilovforskriften, OED, bestemmelse, ledelse, styre, forvekslingsfare, kraftleverandør, Stortinget, produsent, overtvendelsesgebyr, og produsent.

Høringsdokument nr 8-2019

Forslag til endringer i energilovforskriften

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat
Redaktør: Guro Grøtterud
Forfatter: Runa Haave Andersson, Pål Meland, Geir Røsand, Stian Skaalbones, Jørgen Tjersland, Lars Varden

Trykk: NVEs hustrykkeri
Forsidefoto: NVE
ISBN: 978-82-410-1915-9
ISSN: 1501-2840

Sammendrag: I dette høringsdokumentet foreslår Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) nærmere bestemmelser om nøytralitet, organisering og markedsføring av nettselskap. Forslaget må ses i sammenheng med nye krav til selskapsmessig og funksjonelt skille i energiloven som trer i kraft 1. januar 2021.

Emneord: Selskapsmessig og funksjonelt skille, markedsføring og kommunikasjon, driftssentral, driftssentraltjenester, egen kapasitet, energilovforskriften, fiberkapasitet, integrert virksomhet, konsern, merkevare, nettselskap, nøytralitet, overskuddskapasitet.

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Epost: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Juni 2019

Forslag til endringer i energilovforskriften

Bestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt
skille, og om nettselskapenes markedsføring og
kommunikasjon

Innhold

Forord	4
1 Forslagets hovedinnhold	5
2 Bakgrunn for forslaget	5
2.1 Selskapsmessig og funksjonelt skille	5
2.1.1 Innledning	5
2.1.2 Stortingets anmodningsvedtak fra 2018	6
2.1.3 Oppdraget til NVE om forskriftsbestemmelser	7
2.1.4 Nøytral og ikke-diskriminerende opptreden	7
2.1.5 Felles driftssentral	8
2.1.6 Salg av egen kapasitet	9
2.1.7 Ledelsen i nettselskap	9
2.2 Markedsføring og kommunikasjon.....	10
2.2.1 Innledning	10
2.2.2 Redusere forvekslingsfare og utnyttelse av nettselskapets anseelse.....	10
2.2.3 Redusere risiko for krysssubsidiering.....	11
2.2.4 EØS-rettslige forpliktelser	12
2.3 Virkeområde og dispensasjon	12
2.4 Overtredelsesgebyr	13
3 Merknader til de enkelte bestemmelsene	13
3.1 Innledning	13
3.2 Nøytralitetsplikt i integrerte foretak	13
3.2.1 Forslag til endring i § 4-4 bokstav e.....	13
3.2.2 NVEs merknader	13
3.3 Samarbeid om felles driftssentral	17
3.3.1 Forslag til ny § 4-11	17
3.3.2 NVEs merknader	17
3.4 Salg av egen kapasitet	20
3.4.1 Forslag til ny § 4-12	20
3.4.2 NVEs merknader	20
3.5 Ledelsen i nettselskap	23
3.5.1 Forslag til ny § 4-13	23
3.5.2 NVEs merknader	23
3.6 Markedsføring og kommunikasjon.....	26
3.6.1 Forslag til ny § 4-14	26
3.6.2 NVEs merknader	27
3.7 Begrensning av reglens virkeområde	31
3.7.1 Forslag til ny § 4-15	31
3.7.2 NVEs merknader	31
3.8 Overtredelsesgebyr	31
3.8.1 Forslag til endring i § 9-7	31
3.8.2 NVEs merknader	31
4 Økonomiske og administrative konsekvenser	32

4.1	Selskapsmessig og funksjonelt skille	32
4.1.1	Vurderinger gjennomført i forbindelse med lovendringen	32
4.1.2	Vurderinger av forslag til forskriftsendringer.....	32
4.1.3	Veiledning og tilsyn	33
4.1.4	Behov for ytterligere forskriftsendringer	33
4.2	Markedsføring og kommunikasjon	34
4.2.1	Bakgrunn	34
4.2.2	Kostnader knyttet til endring av merkevare	34
4.2.3	Konsekvenser for NVE	36
5	Utkast til forskriftstekst.....	37

Forord

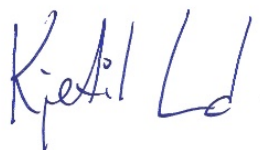
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sender med dette forslag til nærmere bestemmelser om nøytralitet, organisering og markedsføring av nettselskap på høring.

Forslagene er til forskrift av 1. januar 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften). Forslaget er utarbeidet og høres i henhold til bestemmelsene i forvaltningsloven kapittel VII og utredningsinstruksen.

Vi ber om at kommentarer til dette forslaget sendes til NVE senest 15. oktober 2019. Elektronisk oversendelse til nve@nve.no foretrekkes. Vi gjør oppmerksom på at høringsuttalelser normalt publiseres.

Etter høringsfristen vil NVE vurdere de innkomne høringsuttalelsene og eventuelle behov for å gjøre endringer i forslaget. Forskriftsbestemmelsene vedtas av OED. NVE foreslår at forskriftsbestemmelsene skal tre i kraft samtidig som krav til selskapsmessig og funksjonelt skille i energiloven trer i kraft 1. januar 2021.

Oslo, juni 2019

Kjetil Lund

vassdrags- og energidirektør

Ove Flataker

direktør

1 Forslagets hovedinnhold

I dette høringsdokumentet foreslår Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) nærmere bestemmelser om nøytralitet, organisering og markedsføring av nettselskap. Forslaget må ses i sammenheng med nye krav til selskapsmessig og funksjonelt skille i energiloven som trer i kraft 1. januar 2021.

Det foreslås følgende endringer i energilovforskriften:

- 1) Det foreslås å presisere og utfylle plikten til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden.
- 2) Det foreslås å stille vilkår for samarbeid om felles driftssentral mellom nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet.
- 3) Det foreslås å tillate nettselskapene en begrenset adgang til å drive annen virksomhet enn nettvirksomhet.
- 4) Det foreslås å regulere nærmere i hvilken grad man kan ha en ledende stilling i både et nettselskap og morselskapet.
- 5) Det foreslås en ny bestemmelse om markedsføring av nettselskap.
- 6) Det foreslås å forskriftsfeste at selskapsmessig og funksjonelt skille, samt krav til markedsføring av nettselskap, kun gjelder for nettselskap med inntektsramme.
- 7) Det foreslås å innføre hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på noen av de nye bestemmelsene.

Det er sannsynlig at det vil komme en lovendring som fritar en del nettselskap fra det funksjonelle skillet. Bestemmelsen som nevnt i punkt 4) vil i så tilfelle ikke gjelde for disse selskapene.

Vi tar sikte på at de nye reglene vil tre i kraft 1. januar 2021, samtidig med de nye reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille i energiloven.

I forbindelse med innføring av EUs tredje energimarkedspakke vil det bli endringer i blant annet energilovforskriften. OED vil da måtte vurdere om de aktuelle bestemmelsene skal tas inn i en ny forskrift om nettregulering og energimarkedet.

Bakgrunnen for forslaget er nærmere forklart i kapittel 2. I kapittel 3 fremgår de konkrete forskriftsforslagene med merknader. Økonomiske og administrative konsekvenser er beskrevet i kapittel 4. Selve forskriftsendringen fremgår av kapittel 5.

2 Bakgrunn for forslaget

2.1 Selskapsmessig og funksjonelt skille

2.1.1 Innledning

Det er i underkant av 120 nettselskap med inntektsramme i Norge. Nettselskapene har monopol på nettdrift innenfor sine områder, og kundene kan dermed ikke velge

nettselskap. De aller fleste nettselskapene er integrert med konkurranseutsatt virksomhet, enten i samme enhet eller i samme konsern. De vanligste virksomhetene som drives sammen med nett er produksjon og omsetning av elektrisk energi, fjernvarmevirksomhet og salg av fibertjenester (internett).

Utfordringene ved integrasjon av monopolvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet i samme enhet er knyttet til kryssubsidiering og nøytralitet. Kravene om selskapsmessig og funksjonelt skille som ble innført i 2006 skulle bidra til å løse disse utfordringene.¹

Etter energiloven §§ 4-6 og 4-7 gjelder dagens krav til selskapsmessig og funksjonelt skille bare for nettselskap med over 100 000 kunder. Det er i dag 7 nettselskap som er omfattet av kravene. I tillegg har en del foretak gjennomført selskapsmessig skille i forbindelse med omorganiseringer.

Eksisterende krav om selskapsmessig skille innebærer at nettvirksomheten skal skilles fra virksomhet innen produksjon eller omsetning av elektrisk energi som en egen juridisk enhet (foretak). I tillegg skal nettvirksomheten ikke eie eller eies av enheter med virksomhet innen produksjon eller omsetning av elektrisk energi.

Krav om funksjonelt skille innebærer i korte trekk at nettselskapet skal driftes uavhengig av de andre foretakene i konsernet.

De nye reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille ble vedtatt i 2016 og skal gjelde fra 1. januar 2021. Bakgrunnen for lovendringen fremgår av forarbeidene, [Prop.35 L \(2015-2016\)](#).²

De viktigste endringene er at grensen på 100 000 nettkunder fjernes, og at nettvirksomheten skal skilles fra all annen virksomhet, ikke bare fra produksjon og omsetning av elektrisk energi. I tillegg skal nettselskap ikke ha kontroll over foretak som driver annen virksomhet og foretak som driver produksjon eller omsetning av kraft skal ikke ha kontroll over nettselskap.

Energiloven åpner samtidig for at departementet ved forskrift gir noen unntak fra forbudet mot å drive annen virksomhet. Denne adgangen til å gi unntak er begrunnet i ønsket om å utnytte de ressursene som nettselskapet har anskaffet for egen virksomhet og omtales som «salg av egen kapasitet» i det følgende.

Dagens definisjon av «vertikalt integrert virksomhet» erstattes av en definisjon av «integrert foretak». Etter loven vil også en kommune som har kontroll over et nettselskap omfattes av definisjonen av integrert foretak. Dette betyr blant annet at kravet til funksjonelt skille gjelder mellom nettselskapet og annen virksomhet som kommunen har kontroll over.

2.1.2 Stortingets anmodningsvedtak fra 2018

Det følger av lovendringen i 2016 at kravene til selskapsmessig og funksjonelt skille i utgangspunktet skal gjelde for alle nettselskaper uavhengig av størrelse. Etter

---

¹ Lovforslaget ble fremmet av Olje- og energidepartementet, Ot.prp.nr. 61 (2005-2006), på bakgrunn av anbefalinger i Stortingsmelding om konkurransepolitikken, St.meld. nr. 15 (2004-2005), i tillegg til EØS-rettslige forpliktelser, se direktiv 2003/54/EF art. 15.

² Se også rapporten, «[Et bedre organisert strømmnett](#)».

lovendringen fattet Stortinget imidlertid et anmodningsvedtak der de ber Regjeringen komme med et lovforslag som unntar selskaper med under 30 000 nettkunder fra kravet om funksjonelt skille.³ I Granavolden-plattformen av 17. januar 2019 fremkommer det at Regjeringen vil legge til rette for at alle foretak med mer enn 10 000 kunder må gjennomføre funksjonelt skille. Forslag til endringer i energiloven som følger opp Stortingets anmodningsvedtak og Granavolden-plattformen, vil sendes som en separat høring fra Olje- og energidepartementet.

2.1.3 Oppdraget til NVE om forskriftsbestemmelser

Departementet har gitt NVE et oppdrag om å vurdere behovet for og eventuelt å utarbeide forslag til utfyllende forskriftsbestemmelser, noe som har resultert i dette høringsforslaget. Nedenfor følger en kort oversikt over de områdene som NVE foreslår en nærmere regulering av. De konkrete forslagene med merknader fremgår under kapittel 3 nedenfor. I dette arbeidet har NVE lagt stor vekt på vurderingene i lovens forarbeider, Prop.35 L (2015-2016). Vi har også mottatt innspill underveis fra en referansegruppe bestående av representanter fra de tre bransjeorganisasjonene og et utvalg nettselskap.⁴

I de endrede bestemmelsene i energiloven benyttes betegnelsen «nettforetak» i stedet for «nettselskap». Betegnelsen er mer presis ved at den omfatter alle foretaksformer. På sikt bør antageligvis «nettforetak» innføres også for alle underliggende forskrifter. En slik opprydning krever endring i flere forskrifter og foreslås ikke i denne omgangen. Selv om «nettselskap» fortsatt benyttes er det meningen at dette skal omfatte alle typer foretak.

Der vi bruker begrepet «konsern» eller «gruppe» i dette dokumentet, menes et konsern med både nettvirksomhet og annen virksomhet. Dette vil tilsvare et integrert foretak som har gjennomført selskapsmessig skille.⁵

2.1.4 Nøytral og ikke-diskriminerende opptreden

Et av hovedformålene med selskapsmessig og funksjonelt skille er å sikre at nettselskapene opptrer nøytralt og ikke-diskriminerende, noe som er regulert i energilovforskriften § 4-4 bokstav e. Bestemmelsen er generelt utformet og kravet gjelder alle former for diskriminering og ikke-nøytral opptreden. Dette inkluderer nettselskapets opptreden både overfor andre foretak i konsernet og overfor eksterne foretak og personer. Plikten gjelder både overfor energirelatert virksomhet og annen virksomhet.

For nettselskap som er en del av et integrert foretak, vil det kunne foreligge økonomiske insentiver for konsernet som helhet til å forsøke å utnytte mulige fordeler fra nettselskapet. NVE foreslår en utfyllende tekst som vil bidra til å klargjøre regelen og samtidig utvide regelen med hensyn til hvem som er pliktsubjekt.

Nettselskapenes nøytralitetsplikt og krav til håndtering av markedssensitiv informasjon er også regulert i avregningsforskriften § 8-1. Kravene til nøytralitet i avregningsforskriften gjelder bare overfor kraftleverandører og sluttbrukere, og det er derfor behov for en

---

³ Stortingsvedtak 551 (2017-2018).

⁴ Distriktsenergi, Energi Norge, KS Bedrift Energi, BKK Nett AS, Gudbrandsdal Energi Nett AS, Hafslund Nett AS, Kragerø Energi AS, Nord-Østerdal Kraftlag SA, Repvåg Kraftlag SA, Sykkylven Energi AS, Trollfjord Nett AS, Vest-Telemark Kraftlag AS og Voss Energi Nett AS.

⁵ Se definisjon av «integrert foretak» i energiloven § 1-3, som gjelder fra 2021.

presisering i energilovforskriften som gjelder overfor all annen virksomhet i det integrerte foretaket.

Dersom nettselskap i fremtiden får tilgang til mer markedssensitiv informasjon, utvidet ansvarsområde og potensielt andre virkemidler i operativ drift enn de har i dag, kan det bli nødvendig med strengere krav til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden.

2.1.5 Felles driftssentral

I lovendringen som trer i kraft i 2021 fremgår det at krav om selskapsmessig skille ikke er til hinder for samarbeid om felles driftssentral mellom nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, så lenge nettselskapet har styring og ansvar for driftssentralens nettfunksjoner. Driftssentralens funksjon har stor betydning for forsyningssikkerhet, generell nettdrift, beredskap, overvåking, koordinering og utførelse av koblinger m.m. Det er viktig at nettforetaket har full styring og ansvar for disse oppgavene.

Det fremgår av forarbeidene at hensikten med å tillate samarbeid om felles driftssentraler har vært å redusere kostnader, i tillegg til å utnytte de praktiske fordelene ved samarbeid. Fordelene dreier seg blant annet om bedre overvåking av nettet med tilhørende styring og respons ved ulike driftshendelser. Samarbeid om felles driftssentral med produksjonsforetak kan imidlertid medføre utfordringer knyttet til nøytralitet og ikke-diskriminerende opptreden. NVE mener derfor at det er behov for en nærmere regulering av felles driftssentraler og foreslår en egen bestemmelse om dette.

Det er stor variasjon i samarbeidsformer på driftssentraler i Norge i dag. Samarbeidet innebærer som oftest felles lokaler, infrastruktur og tekniske løsninger, i tillegg til felles personell. Førstnevnte betegnes som driftskontrollsystem og omfatter driftssentraler, utstyr, nettverk, datarom, sambandsanlegg og øvrige anlegg og rom, systemer og komponenter som ivaretar driftskontrollfunksjoner.⁶ Driftssentraltjenester utgjør en del av driftskontrollfunksjonen. Med driftssentraltjenester menes salg av eller samarbeid om tilgang til driftskontrollsystem og oppgaver operativt personell utfører på driftssentralen. Oppgavene omfatter overvåking av anlegg kombinert med koordinerende og nødvendige tiltak for sikker operativ drift av disse.

I de fleste felles driftssentraler utfører nettforetaket tjenester på vegne av produksjon, men det kan også være omvendt. Fellesnevneren for begge er at konserninternt samarbeid i liten grad er formalisert og det ikke er et tydelig skille mellom nettforetak og annen virksomhet. Dette er først og fremst fordi arbeidsoppgavene utføres av samme operatør i et felles system der alle har tilgang til den samme informasjonen. Det er ikke alle steder det er like stor bevissthet rundt denne rollefordelingen. Det er også vanlig med rene nett- og produksjonssentraler. I slike tilfeller er det ikke samarbeid om driftssentral mellom nett og annen virksomhet i det hele tatt. Blant større nettselskap har rundt halvparten rene nettsentraler i dag, og resterende selskap har felles driftssentral i en eller annen form.

Salg av driftssentraltjenester til nett- og annen virksomhet er vanlig. Flere større nettselskap selger i dag driftssentraltjenester til mindre nettselskap, produksjon og/eller annen virksomhet, mens en del mellomstore selskap har påbegynt samarbeid om felles

---

⁶ Driftskontrollfunksjoner omfatter alle organisatoriske, administrative og tekniske tiltak for å overvåke og styre anlegg i energiforsyningen – kbf § 7-1

nettsentral. Enkelte steder forekommer det salg av driftssentraltjenester fra produksjonsselskap til nettvirksomheten i området. I slike tilfeller er det i praksis produksjonsselskapet som har kontroll på den operative nettdriften.

2.1.6 Salg av egen kapasitet

Fra og med 1. januar 2021 vil krav til selskapsmessig skille innebære at nettvirksomheten skilles fra all annen virksomhet, ikke bare fra produksjon og omsetning av kraft. Det er imidlertid hjemmel for at departementet kan gi forskrift som tillater noe salg av egen kapasitet. Vi foreslår en slik adgang under følgende kategorier: overskuddskapasitet, fiber, beredskapssituasjoner og driftssentraltjenester.

2.1.7 Ledelsen i nettselskap

Funksjonelt skille reguleres i energiloven § 4-7 der det stilles krav om at personer i ledelsen i nettselskapet ikke kan delta i ledelsen i foretak som driver annen virksomhet innenfor det integrerte foretaket. Videre kan morselskap eller kontrollerende eier (heretter omtalt som morselskap) kun ha overordnet styring med de økonomiske rammene til nettselskapet og kan ikke gi instruksjoner om den daglige driften eller om avgjørelser vedrørende utbygging eller oppgradering av nettet.

Det følger direkte av loven at samme person ikke kan ha en ledende stilling i både nettselskapet og i et foretak i konsernet som driver annen virksomhet. Foretak som driver annen virksomhet vil først og fremst omfatte søsterselskaper av nettselskapet som driver konkurranseutsatt virksomhet, men også morselskap vil i noen tilfeller omfattes.

Morselskap som bare driver overordnet eierstyring og administrative fellestjenester anses ikke å drive med annen virksomhet. Etter dagens regelverk kan derfor en person ha en ledende stilling i både et morselskap som kun forestår overordnet eierstyring og i et nettselskap.

Slike dobbeltroller kan bidra til å svekke tilliten til at nettselskapet opptrer nøytralt overfor konkurranseutsatt virksomhet. For å oppnå formålet med selskapsmessig skille er det avgjørende at nettselskapet driftes uavhengig av konsernet for øvrig.

I tillegg vil det være svært vanskelig for NVE å føre tilsyn med at personer som sitter i ledelsen i både nettselskap og morselskap skiller tilstrekkelig mellom de ulike rollene.

NVE foreslår derfor en innstramning i muligheten for at samme person har en ledende stilling i både nettselskap og morselskap.

Energiloven § 4-7 begrenser muligheten for dobbeltroller, men gir ingen rett til å ha ledende stilling i både mor- og nettselskapet. Det er derfor ikke noe i veien, rettslig sett, for at forskriften går noe lengre i å begrense muligheten for dobbeltroller. Samtidig ønsker vi tilbakemeldinger i denne høringen på hvilke konkrete utfordringer dette medfører for organiseringen av de integrerte foretakene.

Som nevnt i kapittel 2.1.2 er det sannsynlig at det kommer en lovendring som unntar nettselskaper med under 10 000 kunder fra det funksjonelle skillet. Et slikt unntak vil også få virkning for den foreslåtte forskriftsbestemmelsen om personer i ledelsen.

2.2 Markedsføring og kommunikasjon

2.2.1 Innledning

For å sikre at nettselskap opptrer nøytralt i sin markedsføring og kommunikasjon, foreslår NVE en ny bestemmelse som stiller krav til differensiert merkevare mellom nettselskapet og de andre foretakene i konsernet nettselskapet er en del av. Vi foreslår også at nettselskapets merkevare skal skille seg fra merkevaren til alle kraftleverandører.

Per 1. mars 2019 hadde 94 nettselskaper felles merkevare med annen virksomhet i samme foretak, konsern eller kraftleverandører utenfor konsernet.

Markedsføring og kommunikasjon er her ment å dekke både generell kontakt med publikum og direkte kontakt med sluttbruker. Med markedsføring og kommunikasjon mener vi for eksempel reklame, sponning, offentlige uttalelser og annen kontakt med sluttbruker. Med differensiert merkevare mener vi forskjellig navn, logo og andre forretningskjennetegn mellom nettselskap og de andre foretakene bestemmelsen gjelder for.

Bakgrunnen for å innføre krav om differensiert merkevare er at dette fører til mer rendyrkede og mer nøytrale nettselskap, samt likere konkurransevilkår i tilstøtende markeder som for eksempel kraftsalg. Med separat merkevare vil nettselskapenes egenart rendyrkes og fremstår som mer nøytrale. Dette kan bli spesielt viktig i en fremtid der nettselskapene skal kjøpe tjenester av produsenter og aggregatorer. Det er viktig at nettselskapet oppleves som nøytralt og ikke-diskriminerende i fremveksten av markedet for disse tjenestene. I følgende kapitler vil vi gi noen eksempler på hvordan lik merkevare kan gi fordeler for foretak som deler merkevare med nettselskapet.

Markedsføring av nettselskapet for å bevare og opprette tillit samt å kunne fremstå som en attraktiv arbeidsgiver vil fortsatt være tillat.

NVE har i utarbeidelsen av dette forslaget vært opptatt av å ta imot og diskutere innspill fra bransjen, og har diskutert forslaget med de tre bransjeorganisasjonene og tilhørende medlemmer.⁷

2.2.2 Redusere forvekslingsfare og utnyttelse av nettselskapets anseelse

Fare for forveksling er mest aktuelt mellom nettselskap og kraftleverandør. Utnyttelse av nettselskapets anseelse derimot, er en utfordring for all annen virksomhet som drives med samme merkevare som nettselskapet.

At sluttbrukere har god informasjon om og en forståelse av hva som er forskjellen mellom nettselskapet og kraftleverandør er en forutsetning for et effektivt sluttbrukermarked. Denne kunnskapen setter sluttbrukerne i stand til å ta informerte valg. Sentio Research Norge AS gjennomførte en spørreundersøkelse for NVE i 2017 for å avdekke forbrukeres forståelse av kraftmarkedet.⁸ Undersøkelsen bestod både i dybdeintervjuer, fokusgrupper og en kvantitativ undersøkelse. I den kvantitative undersøkelsen svarer 55 % at de er noe eller helt enige i påstanden om at strømleverandører og nettselskaper ofte forveksles. Disse funnene støttes opp av funnene

⁷ Distriktsenergi, Energi Norge, KS Bedrift Energi, Austevoll Kraftlag, Hafslund Nett

⁸ For hele rapporten se: http://publikasjoner.nve.no/rapport/2018/rapport2018_08.pdf

fra dybdeintervjuene og fokusgruppene hvor Sentio fant at sluttbrukere synes foretakene er vanskelige å skille når de har felles merkevare. Kravene om differensiert merkevare vil minske forvirringen hos sluttbrukere og misforståelser som kan føre til lavere aktivitet i sluttbrukermarkedet.

Å dele merkevare med nettselskapet kan føre til at kundene ikke vet at de kan velge kraftleverandør fritt eller at tror at det kan lønne seg å velge den integrerte kraftleverandøren. Men selv når sluttbrukerne vet forskjellen, og vet at de kan velge, kan kraftleverandøren få en fordel av å bli assosiert med nettselskapet.

Foretak som har lik merkevare som et velkjent og vel likt nettselskap vil kunne nyte godt av nettselskapets anseelse. Nettselskapets merkevare er ofte kjent og har opparbeidet seg tillit hos sine nettkunder. Dette kan medføre en overføring av tillit fra nettselskapet til andre foretak som bærer samme navn og logo. Det er imidlertid ikke bare integrert kraftleverandør som kan ha urettmessige fordeler av å dele merkevare med et nettselskap. Annen virksomhet, og spesielt foretak som henvender seg til sluttbrukere, kan også utnytte nettselskapets anseelse i sin markedsføring. For å forhindre slike urettmessige fordeler foreslås det at kravet om differensiert merkevare gjelder alle foretak i konsernet, inkludert morselskapet.

Videre vil også kraftleverandører utenfor konsernet være omfattet av kravet til differensiert merkevare. Årsaken til dette er at kraftleverandører utenfor det aktuelle konsernet nettselskapet er en del av heller ikke skal oppnå urettmessige fordeler som følge av lik merkevare som nettselskapets. Kraftleverandører utenfor konsernet bør ikke, i likhet med integrerte kraftleverandører og andre foretak i konsernet, ha mulighet til å utnytte nettselskapet anseelse gjennom bruk av samme navn og logo. Slike fordeler skaper ulike konkurransevilkår mellom kraftleverandøren som får «drahjelp» av nettselskapet og de som må klare seg på egenhånd.

Vårt forslag til ny forskriftsbestemmelse om differensiert markedsføring og kommunikasjon vil tydeliggjøre forskjellen mellom nettselskap og kraftleverandører og mellom nettselskap og andre foretak i konsernet. Differensiering av merkevare vil derfor kunne styrke konkurransen i sluttbrukermarkedet og tilstøtende markeder som andre foretak i konsernet er en del av.

2.2.3 Redusere risiko for kryssubsidiering

De fleste nettselskapene har et velkjent navn og logo i sitt nettområde. En kjent merkevare kan gjøre nettkundenes tillit til nettselskapet høyere og gjøre det enklere for nettselskapet å tiltrekke seg nødvendig kompetanse ved rekruttering av personell. Dette er gode grunner til at nettselskapet profilerer seg selv og opparbeider seg en merkevare. Som vi har beskrevet ovenfor, vil foretak som deler merkevare med nettselskapet også kunne dra nytte av den samme velkjente merkevaren.

I henhold til kontrollforskriften § 2-8 kan nettselskapets ikke belastes med kostnader knyttet til konkurranseutsatt virksomhet. At nettselskapet belastes for profilering av felles merkevare som annen konkurranseutsatt virksomhet er altså ikke tillat. Det er imidlertid vanskelig å vurdere om kostnadsfordelingen er riktig.

Kostnader til markedsføring og eksponering av nettselskapets merkevare fører til økte kostnader for nettvirksomheten som igjen påføres nettkundene i form av høyere nettleie.

Dersom nettselskapet er gode til å markedsføre seg, kan det føre til at andre foretak i konsernet ikke behøver å bruke like mye midler på markedsføring som sine konkurrenter, noe som igjen kan skape mindre effektiv konkurranse. Det kan også være fristende for nettselskapet å markedsføre seg «litt ekstra», siden markedsføringen også kommer de andre foretakene til gode. Incentivene og muligheten for denne typen kryssubsidiering vil reduseres med kravene om differensiert merkevare fordi merkevaren for nettselskapet og de andre foretakene vil være forskjellig.

For å forhindre denne typen kryssubsidiering må konsernet ha riktig kostnadsfordeling for markedsføring med felles navn og logo som gjenspeiler nytten til det enkelte foretak. Dette vil i praksis være svært utfordrende å bedømme ved et tilsyn. Selv om kostnadsdelingen skulle være korrekt, vil fremdeles foretak med felles merkevare som nettselskapet kunne utnytte nettselskapets anseelse og opparbeidede tillit hos nettkundene i sitt område. Den nye bestemmelsen vil dermed redusere risiko for kryssubsidiering som er vanskelig å avdekke og hindre utnyttelse av nettselskapets anseelse.

2.2.4 EØS-rettslige forpliktelser

Det fremgår av art. 26 nr. 3 i Direktiv 2009/72/EF at nettselskapene i sin kommunikasjon og merkevare skal sikre at det ikke oppstår forvekslingsfare mellom nettselskapet og integrert kraftleverandør. Direktivet er innlemmet i EØS-avtalen, men har foreløpig ikke trådt i kraft. Når direktivet trer i kraft, vil den foreslåtte bestemmelsen bidra til å oppfylle våre EØS-rettslige forpliktelser etter direktivet. Direktivet er ikke til hinder for at vi i vår regulering går lengre enn det vi er forpliktet til.

2.3 Virkeområde og dispensasjon

Det fremgår av forarbeidene at krav om selskapsmessig og funksjonelt skille bare er ment å gjelde nettselskap som har inntektsramme. NVE foreslår å presisere dette i en egen forskriftsbestemmelse. Vi foreslår videre at også kravene til markedsføring og kommunikasjon kun skal gjelde nettselskap med inntektsramme.

I henhold til de endrede bestemmelsene i energiloven kan det også, i enkeltsaker, gis dispensasjon fra hele eller deler av kravene til selskapsmessig og funksjonelt skille. NVE foreslår ingen ytterligere regler som fastsetter kriteriene for dispensasjon i dette høringsnotatet.

Det må foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet av om det foreligger særlige grunner for dispensasjon. For eksempel kan det vurderes å gi dispensasjon for tilfeller der hensynet til kryssubsidiering og nøytralitet ikke gjør seg gjeldende. Eventuelle dispensasjoner vil kunne begrenses i tid og omfang. For eksempel kan det vurderes å gi nettselskap med en eksisterende felles driftssentral et tidsbegrenset unntak fra den nye bestemmelsen som er foreslått i § 4-11.

I henhold til del II nr. 3 i endringsloven kan dispensasjon også gis før loven har trådt i kraft.

Søknader om dispensasjon fra kravet til markedsføring og kommunikasjon må vurderes etter energilovforskriften § 9-4.

2.4 Overtredelsesgebyr

Etter energiloven § 10-7 og energilovforskriften § 9-7 kan NVE ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på reglene i energiloven om selskapsmessig og funksjonelt skille, og ved brudd på nøytralitetsbestemmelsen i energiloven § 4-4 bokstav e første punktum. NVE foreslår at det også skal være adgang til å ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på flere av bestemmelsene som er foreslått i dette høringsdokumentet.

3 Merknader til de enkelte bestemmelsene

3.1 Innledning

Reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille er i loven plassert i kapittel 4 om omsetning av elektrisk energi. Dette kapitlet korresponderer med kapittel 4 i energilovforskriften hvor blant annet regnskapsmessig skille og nøytralitet er regulert. NVE foreslår at forskriftsbestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille samt markedsføring og kommunikasjon plasseres i energilovforskriften kapittel 4.

Høsten 2018 sendte OED på høring et forslag om forskrifter til gjennomføring av tredje energimarkedspakke. Forslaget innebærer blant annet en endring av energilovforskriften og fastsettelse av en ny forskrift om nettregulering og energimarkedet. Når dette eventuelt blir vedtatt, må plasseringen av de foreslåtte bestemmelsene i dette høringsdokumentet endres.

3.2 Nøytralitetsplikt i integrerte foretak

3.2.1 Forslag til endring i § 4-4 bokstav e

Forslag til endring i § 4-4 bokstav e):

e) Nøytral opptreden

Nettselskap skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende.

Et nettselskap innenfor et integrert foretak skal ikke ta beslutninger eller utføre handlinger som kan gi en særlig fordel til andre foretak innenfor gruppen, herunder gi tilgang til informasjon som andre aktører ikke har, og som kan utnyttes i markedet.

Foretak med omsetningskonsesjon og morselskap eller kontrollerende eier i integrert foretak skal ikke forsøke å oppnå en særlig fordel fra det integrerte nettselskapet.

Det kan gis ytterligere bestemmelser for å sikre en nøytral opptreden.

3.2.2 NVEs merknader

Andre ledd – nettselskapets nøytralitetsplikt

I dagens energilovforskrift § 4-4 bokstav e) stilles det krav til at nettselskap skal opptre «nøytralt og ikke-diskriminerende». Regelen gjelder alle nettselskap, uavhengig av integrasjon.

I nytt andre ledd foreslår vi å presisere hva kravet innebærer for nettselskap som er del av et integrert foretak, med hovedfokus på diskriminering i favør av konsernet.

Det fremgår av første setning at nettselskapet ikke skal ta beslutninger eller utføre handlinger som kan gi en særlig fordel til andre foretak innenfor gruppen. Vilkåret «særlig fordel» er tatt med for å avgrense regelen mot fordeler som også alle eksterne aktører får, for eksempel at nettet driftes effektivt eller informasjon som blir gitt til alle.

Det er meningen å avgrense regelen til fordeler som et nettselskap kan gi i kraft av å drive nettvirksomhet. Stordriftsfordeler som følger ved å være del av et konsern, for eksempel at man deler på utgifter til administrative tjenester og eiendomstjenester, er ikke omfattet av regelen. Innenfor nettselskapets kjernevirksomhet derimot, skal nettselskapet ikke gi noen foretak innenfor gruppen en fordel som andre ikke kan få.

Nøytralitetsplikten innebærer at nettselskapet, så langt som mulig, skal drifte nettet etter objektive og etterprøvbare kriterier.

Tredje ledd – utvidelse av nøytralitetsplikten

Dagens omsetningskonsesjoner for kraftleverandører og produsenter inneholder forbud mot medvirkning til brudd på krav til nøytral opptreden. Pliktsubjekt er altså ikke bare nettselskapet, men også til en viss grad integrerte produsenter og leverandører av kraft.

I forslaget til nytt tredje ledd i § 4-4 bokstav e) er det foreslått å regulere alle foretak som har omsetningskonsesjon innenfor det integrerte foretaket, noe som går lengre enn dagens regelverk. I tillegg foreslås det å regulere morselskap eller kontrollerende eier i integrert foretak.

Etter NVEs vurdering er dette nødvendig for å få en helhetlig regulering av integrerte foretak. Det antas at de fleste nettselskap i fremtiden vil organiseres i et konsern, en struktur som fremdeles kan gi insentiver til å bryte nøytralitetsplikten. Dette er mest relevant for morselskap eller kontrollerende eier, som skal sørge for at konsernet total sett kommer best ut. I tillegg vil foretak med omsetningskonsesjon, på grunn av historiske og energirelaterte forhold, ha en nær tilknytning til nettselskapet. Det er derfor behov for å pålegge disse foretakene en selvstendig plikt til å sørge for at konkurranseutsatt virksomhet ikke har urettmessig fordel av monopolvirksomheten i samme konsern.

Et eksempel kan være der et foretak i konsernet får tilgang til informasjon som ikke var tilsiktet fra nettselskapets side. Å forsøke å utnytte slik informasjon til å oppnå en markedsmessig fordel, vil ikke være tillatt etter den foreslåtte regelen i tredje ledd.

NVE legger til grunn at det ikke er begrensninger i energiloven på hvilke foretak som kan reguleres, så lenge kravene er saklig begrunnet ut fra formålet med loven. Hensikten med den foreslåtte tredje ledd, er å begrense risikoen for at noen foretak får en urettmessig fordel som følge av at de er i samme konsern som et nettselskap. Dette anser NVE for å være i tråd med formålet med regelverket.

Eksempler på situasjoner hvor nøytral opptreden er spesielt viktig

Nøytralitetsplikten gjelder generelt, men i det følgende skal vi nevne noen eksempler på situasjoner hvor det er viktig at nettselskapene opptrer nøytralt. Eksempelene er ikke ment som en uttømmende liste.

Flaskehalsen i nettet

I tilfelle nettselskapet på grunn av mangel på kapasitet i nettet må nedregulere produksjon eller innføre midlertidig produksjonsbegrensning for noen produsenter, enten via systemansvarlig eller ved bruk av vilkår i tilknytningsavtaler, stiller nøytralitetsplikten krav til at integrert produsent behandles på lik måte som eksterne produsenter. På grunn av endret produksjons- og forbruksmønster, og behov for å utnytte kapasiteten i nettet bedre, kan slike situasjoner bli mer vanlige i fremtiden.

Utbygging og tilknytning til nettet

Nøytralitetsplikten innebærer at nettselskapet må ta beslutninger vedrørende utbygging av nettet og tilknytning av nye anlegg, etter objektive kriterier. Integrert virksomhet skal ikke gis en urettmessig fordel, som for eksempel redusert anleggsbidrag eller forrang ved en eventuell tildeling av ledig kapasitet.

Særlig tilgang til informasjon

Det foreslås å presisere at nettselskap ikke skal gi integrert virksomhet en særlig tilgang til informasjon som kan utnyttes i markedet. For eksempel gjelder dette opplysninger om planlagte driftsstanser, planer for utbygging av nettet og informasjon om ledig kapasitet som ikke er offentliggjort. Nettselskap som har informasjon som kan utnyttes i markedet må velge å enten gi slik informasjon til alle relevante aktører samtidig, eller ikke gjøre informasjonen tilgjengelig for noen.⁹

Felles driftssentral og salg av driftssentraltjenester

Når et nettselskap velger å samarbeide om felles driftssentral med integrert produsent eller nettselskapet selger driftssentraltjenester til et slikt foretak, må nettselskapet sørge for at den integrerte produsenten ikke får særskilt tilgang på informasjon som kan utnyttes i markedet. Dette gjelder både informasjon som nettselskapet genererer selv og informasjon som nettselskapet får fra andre produsenter.

Informasjon som kan utnyttes i markedet skal heller ikke tilflyte eksterne produsenter som man selger driftssentraltjenester til, men det antas at dette ikke er nødvendig å presisere særskilt. Når det gjelder forretningshemmeligheter så følger dette uansett av energilovforskriften § 4-4 bokstav h).

Informasjon om sluttbrukere

Nettselskap skal ikke gi informasjon om sluttbrukere til integrert virksomhet som kan ha en kommersiell interesse av dette. Det gjelder all integrert virksomhet, men er spesielt viktig for leverandører av kraft, fiber, alarmtjenester og andre tjenester til enkeltkunder.

---

⁹ Dette følger også av EØS-rettslige forpliktelser, se art 16 i direktiv 2003/54/EF (andre elmarkedsdirektiv) og tilsvarende i art. 27 i direktiv 2009/72/EF (tredje elmarkedsdirektiv).

I forbindelse med innføring av AMS og Elhub vil det trolig etableres flere ulike virksomheter som tilbyr forskjellige produkter basert på måledata for enkeltkunder eller aggregerte data. Nettselskap skal ikke gi slike integrerte virksomheter en særlig tilgang til informasjon.

Nettselskapenes nøytralitetsplikt og krav til håndtering av informasjon overfor kraftleverandører er regulert i avregningsforskriften § 8-1. Det fremgår av forskriften at nettselskap skal håndtere informasjon på en måte som gjør at enkeltleverandører ikke kan gis konkurransefortrinn. Dette innebærer blant annet at nettselskap ikke kan ha felles kundesenter med integrert kraftleverandør. Nye krav om splitt av kunde- og måleverdibaseer vil tre i kraft i 2021.

Nøytralitet ved kjøp av tjenester

Nettselskap skal opptre nøytralt ved kjøp av tjenester som skal konkurransesettes.¹⁰ For eksempel skal informasjon om en fremtidig anskaffelse ikke eksklusivt tilflytte et foretak i konsernet som kan konkurrere om oppdraget. Slik informasjon kan i så fall gi det integrerte foretaket en urettmessig fordel.

Fysisk adskillelse

Det stilles ikke konkrete krav til at nettselskapets vanlige arbeidslokaler skal adskilles fysisk med adgangskontroll fra andre foretak i konsernet. For at nettselskapet skal kunne oppfylle plikten vedrørende informasjon som kan utnyttes i markedet, kan det likevel være nødvendig å gjøre tiltak, herunder fysisk adskillelse.¹¹

Ansatt i både nettselskap og andre foretak

I utgangspunktet vil det være tillatt å ha ansatte som er ansatt på deltid i nettselskapet og på deltid i andre foretak i konsernet. Arbeidstakere som får tilgang på markedssensitiv informasjon i nettselskapet kan imidlertid ikke samtidig være ansatt i andre foretak i det integrerte foretaket som kan ha fordel av å utnytte denne informasjonen. Dette følger av nettselskapets plikt til å ikke gi videre informasjon som kan utnyttes i markedet.

I tillegg vil krav til funksjonelt skille sette begrensninger på hvilke personer som kan ha ledende stillinger i nettselskap. For selskaper med under 10 000 kunder vil det trolig bli et unntak for funksjonelt skille. Nøytralitetsplikten vil imidlertid gjelde fullt ut. For disse selskapene blir det spesielt viktig å sikre at markedssensitiv informasjon håndteres på riktig måte.

Overlapping med regler om innsidehandel

Forslaget til § 4-4 bokstav e) innebærer en viss overlapp med bestemmelsene i kapittel 8 i energilovforskriften. Kapittel 8 gjelder for engrosenergiprodukter og inneholder blant annet forbud mot innsidehandel og krav knyttet til publisering av innsideinformasjon.

Forslaget til § 4-4 bokstav e) er ikke begrenset til informasjon om engrosenergiprodukter og har derfor et videre virkeområde enn reglene i kapittel 8. Når det gjelder engrosenergiprodukter er imidlertid reglene i kapittel 8 mer detaljerte. I den grad

---

¹⁰ Se forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 2-8 syvende ledd og forsyningsforskriften § 1-4.

¹¹ Behandling av innsideinformasjon og taushetsbelagt informasjon må også tas med i vurderingen av eventuell fysisk adskillelse.

nettselskap har innsideinformasjon om engrosenergiprodukt er det i hovedsak bestemmelsene i kapittel 8 man må se hen til. NVE legger til grunn at det ikke er motstrid mellom den foreslåtte § 4-4 bokstav e) og reglene om innsideinformasjon.

3.3 Samarbeid om felles driftssentral

3.3.1 Forslag til ny § 4-11

Ny § 4-11 skal lyde:

§ 4-11. Samarbeid om felles driftssentral

Nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan samarbeide om felles driftssentral og øvrig driftskontrollsystem.

Ved samarbeid om felles driftssentral med foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, skal nettselskap ha ansvar for anskaffelse, utvikling og drift av driftskontrollsystemet og andre relevante informasjonssystem, samt tildeling av rettigheter i disse. Bare ansatte i nettselskap skal ha adgang til nettselskapets del av driftssentralen.

Ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan ikke utføre driftssentraltjenester for nettselskap. Ansatte i nettselskap kan utføre driftssentraltjenester for foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet innenfor rammene i § 4-12 bokstav d).

I ekstraordinære situasjoner kan ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet få adgang til nettselskaps del av driftssentralen og utføre driftssentraltjenester.

3.3.2 NVEs merknader

Samarbeid om felles driftssentraler

Hovedregelen om felles driftssentraler fremgår av energiloven § 4-6 andre ledd. Kravet til selskapsmessig skille er ikke til hinder for samarbeid om felles driftssentral så lenge nettselskapet har styring og ansvar for driftssentralens nettfunksjoner.

Nettselskaps samarbeid om driftssentral og øvrig driftskontrollsystem med produksjons- og fjernvarmeforetak må skje innenfor de rammer som er satt i energiloven med tilhørende konsesjoner og forskrifter, herunder bestemmelser om:

- regnskapsmessig skille og riktig kostnadsfordeling
- nøytralitet
- tilgang til personell og egenbemanning
- taushetsplikt for forretningshemmeligheter
- markedsadferd og transparens i kraftmarkedet
- kraftberedskap

Ved samarbeid om felles driftssentral blir det spesielt viktig at nettselskapet etterlever kravet til nøytralitet. NVE foreslår derfor særskilte krav til felles driftssentraler i § 4-11. I forslaget har NVE lagt opp til at foretakene kan dele kostnader ved driftssentral og øvrig driftskontrollsystem, men foretakene kan ikke ha felles personell.

Ved utformingen av bestemmelsen er det tatt hensyn til at utviklingen fremover vil føre til endringer i nettselskapenes tradisjonelle virke, særlig innenfor den operative driften og planleggingen av denne. Dette gjelder hovedsakelig muligheter for å ta i bruk og nyttiggjøre ny teknologi til en mer aktiv styring og forvaltning av eget nett, samtidig som nettbrukernes fremtidige behov blir hensyntatt. Viktige faktorer i denne utviklingen er store fremtidige investeringer i infrastruktur, nye utfordringer knyttet til økt og variabelt forbruk og produksjon, og europeisk regelverk.

En mer aktiv styring og forvaltning av nettet gjør at nettselskap i større grad må tilrettelegge for, samhandle med og koordinere mellom ulike markedsaktører. At integrerte foretak ikke blander sammen ulike roller og interesser er dermed svært viktig.

Utviklingen går i retning av økt digitalisering og integrering av ulike systemer. Flere nettselskap har koblet driftskontrollsystemet sammen med kartsystem, kundesystem, arbeidsordresystem og foretakenes øvrige informasjonssystemer. I den grad det er informasjon i driftssentralen som kan utnyttes i markedet, er det nettselskapets ansvar å sikre at slik informasjon tilfaller alle aktører på en nøytral og ikke-diskriminerende måte. Alternativet er at denne ikke gjøres tilgjengelig for noen. I tillegg må selve driften av nettet skje etter objektive og etterprøvbare kriterier.

Bestemmelsene i energilovforskriften kapittel 8 om markedsadferd og transparens i kraftmarkedet trådte i kraft 1. mars 2018. Nettselskapets samarbeid om driftssentral med produksjonsforetak må skje innenfor de rammer som følger av disse bestemmelsene. Nettselskapene må særlig være bevisst på i hvilken grad informasjon som genereres eller mottas i driftssentralene kan anses som innsideinformasjon i henhold til definisjonen i § 8-1.¹²

Ved samarbeid om felles driftssentral kan nettselskapet forvente strengere krav til den årlige rapporteringen etter avregningsforskriften § 8-1a. Det blir i så tilfelle en egen høring om dette.

Reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille er ikke til hinder for at flere nettselskap samarbeider om felles driftssentral. Slikt samarbeid forutsetter at øvrige forskriftskrav er oppfylt.

Første ledd

For å ikke undergrave formålet med selskapsmessig og funksjonelt skille, er det viktig at konkurranseutsatt virksomhet ikke utfører oppgaver eller har beslutningsmyndighet på vegne av nettselskapet.

---

¹² Med innsideinformasjon menes: Presis informasjon som direkte eller indirekte vedrører ett eller flere engrosenergiprodukter, som ikke er offentliggjort, og som det er sannsynlig at kan påvirke prisen på et engrosenergiprodukt merkbart dersom den blir offentliggjort.

NVE foreslår derfor at samarbeid om felles driftssentral skal begrenses til investeringer i infrastruktur. Det vil si innkjøp, vedlikehold, utvikling og drift av driftskontrollsystemet.

Andre ledd

NVE foreslår at nettselskap skal ha ansvar for anskaffelse, utvikling og drift av felles driftskontrollsystem og andre relevante informasjonssystem, samt tildeling av rettigheter. Dette er nødvendig for å sikre at nettselskap har ansvar og styring som nevnt i energiloven § 4-6 andre ledd.

Kravet vil også sikre at konkurranseutsatt virksomhet ikke får en særlig tilgang på informasjon som kan utnyttes i markedet. Flere nettselskap har også koblet driftskontrollsystemet sammen med sine øvrige informasjonssystem. Det er derfor avgjørende at integrert produsent ikke selv kan bestemme hvilken tilgang de skal ha i disse.

Forslaget innebærer at produksjonsforetak, fjernvarmevirksomhet og nettselskap i samme konsern som allerede har et sammenhengende system med felles infrastruktur og SCADA, kan fortsette med dette uten å måtte dele opp systemet med separat utstyr. Dette forutsetter imidlertid at det er nettselskapet som har ansvar og styring over systemet. Produksjon- og fjernvarmeforetak vil kunne styre sine anlegg ved bruk av felles system, men vil ikke ha de samme rettighetene i systemet som nettselskapet.

For å sikre at konkurranseutsatt virksomhet ikke får særlig tilgang til informasjon som kan utnyttes i markedet, må ansatte i produksjon- og fjernvarmevirksomheten være adskilt fra ansatte i nettselskapet. Dersom det er ansatte i driftssentralen som ikke er ansatt i nettselskapet, må driftssentralen deles inn i adskilte lokaler med egen adgangskontroll for nettselskapets del. Bestemmelsen regulerer ikke adgang for besøkende.

Adgangskontroll med sikte på beredskap og beskyttelse av kraftsensitiv informasjon er regulert i kraftberedskapsforskriften § 5-11.

Tredje ledd

Det vil ikke være tillatt å samarbeide om oppgavene som utføres på driftssentralen. Ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan ikke utføre driftssentraltjenester for nettselskap.

Det tillates at nettselskapene sitt personell kan utføre visse driftssentraltjenester for foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet. Dette reguleres nærmere i § 4-12 bokstav d).

Fjerde ledd

I fjerde ledd foreslås det et unntak fra forbudet i andre og tredje ledd om adgang til nettselskapets del av driftssentralen og utførelse av oppgaver. Unntaket innebærer at personell ansatt i produksjonsselskapet kan utføre oppgaver på vegne av nettselskapet. Et

slikt samarbeid om personell og oppgavene som utføres på driftssentralen kan bare skje i «ekstraordinære situasjoner».¹³

Bestemmelsen gjelder i tilfeller med felles driftssentral i det integrerte foretaket eller når disse ligger i umiddelbar nærhet av hverandre. Bistand fra personell må være tidskritisk og helt nødvendig for å håndtere den ekstraordinære situasjonen. Samarbeid om personell og utførelse av oppgaver må begrunnes i etterkant av hendelsen.

3.4 Salg av egen kapasitet

3.4.1 Forslag til ny § 4-12

Ny § 4-12 skal lyde:

§ 4-12. Salg av egen kapasitet

Nettselskap kan ikke selge eller leie ut egen kapasitet, unntatt i følgende tilfeller:

- a) Salg eller utleie av overskuddskapasitet i et begrenset omfang. Med overskuddskapasitet menes egen kapasitet som er anskaffet og opprettholdes for å dekke behov i foretakets egen nettdrift, men som ikke fullt ut kan benyttes for dette formålet. Nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen kapasitet med formål om å selge eller leie denne ut.*
- b) Salg av fiberkapasitet engros. Nettselskap skal ikke bygge opp egen fiberkapasitet med formål om å selge eller leie denne ut. Salg av fiberkapasitet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår.*
- c) I ekstraordinære beredskapssituasjoner kan nettselskap bistå andre foretak. Nettselskapet skal kreve et rimelig vederlag for slike tjenester. Et nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen beredskapskapasitet med formål å bistå andre.*
- d) Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter og foretak som driver fjernvarmevirksomhet. Nettselskapet skal ikke ta kommersielle beslutninger på vegne av konkurranseutsatt virksomhet. Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter eller foretak som driver fjernvarmevirksomhet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår. Nettselskap kan selge driftssentraltjenester til andre nettselskap.*

3.4.2 NVEs merknader

Om salg av egen kapasitet

Nettselskap har i henhold til energiloven § 4-6 ikke lov til å drive «annen virksomhet». Dette innebærer at nettselskap som utgangspunkt ikke kan selge varer eller tjenester som ikke har med egen nettvirksomhet å gjøre. Lovbestemmelsen åpner likevel for at departementet i forskrift kan gi nettselskap adgang til å selge og leie ut egen kapasitet.

Med egen kapasitet menes ressurser som nettselskapet trenger i forbindelse med egen nettvirksomhet, herunder personell, fast eiendom og utstyr.

---

¹³ Se energiloven § 9-1 fjerde ledd.

Bokstav a) – Overskuddskapasitet

Overskuddskapasitet er ressurser som er anskaffet til nettvirksomheten, men som ikke utnyttes fullt ut. For eksempel kan sesongmessige variasjoner medføre at nettvirksomheten ikke har nok arbeidsoppgaver til montørene sine hele året.

I Prop.35 L (2015-2016) s. 43 står det at det kan «*være hensiktsmessig at nettselskap gis anledning til å selge eller leie ut overskuddskapasitet i begrenset omfang dersom slik virksomhet i nettselskapet i hovedsak betjener nettdriften, men i perioder eller på grunn av andre hensyn ikke benyttes 100 prosent internt.*»

Ved vurderingen av om nettselskap skal kunne selge eller leie ut overskuddskapasitet, må hensynet bak lovendringen veies opp mot de samfunnsøkonomiske ulempene ved at ressurser blir stående ubrukt. I utformingen av forskriftsbestemmelsen har NVE tatt hensyn til ovennevnte forarbeider og lagt vekt på at de samme reglene skal gjelde for alle nettselskap. Det er imidlertid rom for å ta noe hensyn til geografiske og markedsmessige forhold i praktiseringen av regelverket. Det må også tas hensyn til at krav til egenbemanning i energilovforskriften § 3-6 kan føre til overskuddskapasitet.

Unntaket er utformet for å sikre at nettselskapets salg av overskuddskapasitet ikke påvirker et eksisterende eller et potensielt marked i betydelig grad. Nettselskapet skal ikke bygge opp overskuddskapasitet slik at omsetningen blir en fast og stabil virksomhet som jevnlig leverer ulike tjenester i konkurranse med andre aktører i markedet. Dette gjelder for eksempel el-installasjoner og IKT-tjenester, og ved salg av annen kompetanse som man kan finne i et nettselskap.

NVE foreslår at nettselskap skal ha anledning til å selge eller leie ut overskudd av kapasitet. Men foretaket skal ikke ha anledning til å bygge opp eller opprettholde kapasitet, med det formål å selge eller leie denne ut. Formålet med anskaffelsen må være at kapasiteten skal benyttes i egen nettvirksomhet, og det må foreligge faktorer som gjør at overskuddskapasitet ikke kan unngås. Dersom nettselskapet har en betydelig overskuddskapasitet som selges eller leies ut, må foretaket kunne begrunne hvorfor dette har vært nødvendig. Nettselskapet må vurdere å leie inn ressursene de trenger for å unngå overskuddskapasitet, der dette er hensiktsmessig.

Kravet om at nettselskap ikke kan opprettholde overflødig overskuddskapasitet, får betydning dersom behovene i nettselskapet har endret seg siden kapasiteten ble anskaffet. Behovet for kapasiteten må vurderes over tid, spesielt når det gjelder personell.

Salg av overskuddskapasitet til andre foretak i det integrerte foretaket skal skje til markedsvilkår og det skal foreligge skriftlige avtaler, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 2-8 sjette ledd.

Felles for alt salg av overskuddskapasitet er at kostnader knyttet til kapasiteten som selges ikke skal belastes nettvirksomheten, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 2-8 første ledd.

Bokstav b) - Fiberkapasitet

Mange nettselskap har lagt fiberkabler og selger fibertjenester (internett) direkte til sluttbrukere.

I forarbeidene, Prop.35 L (2015-2016) s 43, står det at «*utleie av ledig fiberkapasitet som nettselskapet har lagt og som er nødvendig for drift av nettet, bør også av samfunnsøkonomiske hensyn kunne tillates.*»

NVE har i tråd med forarbeidene foreslått at nettselskap kan legge fiber dersom fiberen er nødvendig for drift av nettet. Nettselskap kan opprettholde eierskap til fiber som allerede er lagt.

NVE foreslår at ledig fiberkapasitet bare kan selges engros. Nettselskapet kan dermed ikke selge fibertjenester direkte til sluttbrukere. Konsern som ønsker å fortsette med salg av fibertjenester til sluttbrukere, må skille ut fibervirksomheten i et eget foretak.

Nettselskap som selger fiberkapasitet engros, har ikke anledning til å selge enerett til all tilgjengelig kapasitet uten at dette konkurransenutsettes. Fortrinnsvis bør det tilbys kapasitet til alle tilbydere av fibertjenester som ønsker å benytte nettselskapets infrastruktur til å tilby tjenester til sluttbrukere.

Ledig fiberkapasitet kan selges uten begrensninger til produksjons- og fjernvarmeselskap for å inngå i deres sambandsveier til driftskontroll eller driftsradio.

Fellesføring av annen infrastruktur med nettselskapets master skal i henhold til forarbeidene, Prop.35 L (2015-2016) s 23, ikke anses som annen virksomhet så lenge det kun er snakk om utleie av plass i mastene. Fellesføring må tilbys alle aktører på like og ikke-diskriminerende vilkår i tråd med nøytralitetsbestemmelsen i § 4-4 bokstav e).¹⁴

Bokstav c) – Beredskapssituasjoner

Det fremgår av forarbeidene, Prop.35 L (2015-2016) s. 42, at det i beredskapssituasjoner er «*nødvendig at nettselskap har mulighet til å selge og leie ut egen kapasitet til andre nettselskap og produsenter uten begrensninger.*»

NVE foreslår at adgangen til å bistå andre foretak kun skal gjelde ved *ekstraordinære* beredskapssituasjoner, hvor det er akutt behov for assistanse. I slike situasjoner kan nettselskap bistå andre foretak med ubegrensede ressurser. Situasjoner som ikke er ekstraordinære må foretakene forventes å kunne håndtere på egen hånd, enten med egen bemanning eller innleide ressurser.

Bistand kan gis til *andre foretak*. Selv om meningen primært er å dekke andre nettselskaper og produsenters behov for bistand, vil det også være tillatt å bistå andre foretak. Det kan også ytes bistand ved beredskapssituasjoner som ikke er relatert til kraftforsyningen, for eksempel ved brann eller flom. Begrepet «ekstraordinære beredskapssituasjoner» har således et annet innhold enn «ekstraordinære situasjoner» som er benyttet i energiloven § 9-1 fjerde ledd og kraftberedskapsforskriften.

For å unngå at nettkundene må betale for bistand til andre aktører gjennom nettariffen, skal nettselskapene ta betalt for slike tjenester.

Et nettselskap kan ikke bygge opp beredskapsressurser utover eget behov med formål om å tilby beredskapstjenester til andre aktører.

---

¹⁴ Nettselskapene vil trolig bli pålagt en plikt til å tilby fellesføring for fiber i den såkalte bredbåndsloven som har vært på høring. Se høringsdokumentet [her](#).

Bokstav d) – Salg av driftssentraltjenester

I første setning er det foreslått at nettselskap kan selge visse driftssentraltjenester til kraftprodusenter og fjernvarmeforetak. Tillatte driftssentraltjenester omfatter overvåking av anlegg, i tillegg til koordinerende og nødvendige tiltak for sikker operativ drift av disse.

Nettselskap kan ikke selge driftssentraltjenester som innebærer at det tas markedsmessige beslutninger på vegne av produsent eller fjernvarmeforetak. Eksempelvis kan ikke ansatte i nettselskapet delta i utformingen av produksjonsplaner. Det vil imidlertid være tillatt å regulere produksjon og fjernvarme i henhold til en anmeldt produksjonsplan og bud i energimarkedene.

For å sikre likebehandling stilles det krav om at dersom nettselskap selger driftssentraltjenester til noen kraftprodusenter eller fjernvarmeforetak, må samme tjeneste tilbys andre aktører som er tilknyttet gjennom nettselskapets anleggs- eller områdekonsesjon. Tjenesten skal tilbys på like og ikke-diskriminerende vilkår. Kostnadene ved en eventuell utvidelse av driftssentralen og det øvrige driftskontrollsystemet skal dekkes gjennom inntekter ved salg av driftssentraltjenester.

Nettselskap kan selge driftssentraltjenester til andre nettselskap. Nettselskap som vurderer å kjøpe slike tjenester må imidlertid sørge for at øvrig regelverk overholdes, herunder krav i kraftberedskapsforskriften og krav til egenbemanning i energilovforskriften. Det er ønskelig at større nettselskap som tilbyr slike tjenester til mindre nettselskap legger til rette for at kravet til egenbemanning oppfylles.

3.5 Ledelsen i nettselskap

3.5.1 Forslag til ny § 4-13

Ny § 4-13 skal lyde:

§ 4-13. Ledende stilling i nettselskap

Personer med ledende stilling i et nettselskap kan ikke ha en ledende stilling i morselskap eller kontrollerende eier.

Hvis morselskapet eller en kontrollerende eier kun forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester innenfor det integrerte foretaket, kan styremedlem i morselskap eller kontrollerende eier også være styremedlem i nettselskapet. Styret i nettselskap skal ha et flertall av medlemmer som ikke deltar i ledelsen i morselskap eller kontrollerende eier.

Med ledende stilling menes styreleder, styremedlem, daglig leder og andre ansatte med reell beslutningsmyndighet. Denne bestemmelsen gjelder for integrerte foretak som er omfattet av energiloven § 4-7.

3.5.2 NVEs merknader

Som nevnt skal alle integrerte foretak gjennomføre selskapsmessig skille innen 1. januar 2021. For å unngå interessekonflikter setter energiloven § 4-7 andre ledd en begrensning på hvem som kan ha ledende stillinger i nettselskap. Det følger av loven at man ikke kan

ha en ledende stilling i både nettselskap og foretak innenfor konsernet som driver med annen virksomhet. Alle søsterselskapene vil normalt bli ansett å drive med annen virksomhet, og det er ikke behov for en nærmere regulering av dette.

Dersom morselskap eller kontrollerende eier (heretter omtalt som «morselskap») driver annen virksomhet, kan man heller ikke ha en ledende stilling i både nettselskap og morselskap.

Dersom morselskapet ikke driver annen virksomhet, har det frem til nå vært tillatt at samme person har en ledende stilling i både mor- og nettselskapet. NVE mener dette kan lede til en uheldig sammenblanding av ulike roller, og foreslår en bestemmelse som strammer inn på muligheten for slike dobbeltroller. En slik bestemmelse vil også bidra til å styrke tilliten til at nettselskap opptrer uavhengig av morselskap.

Første ledd

Det foreslås en ny hovedregel som sier at en person med ledende stilling i nettselskap ikke kan ha en ledende stilling i morselskap. Denne hovedregelen gjelder uavhengig av om morselskapet driver annen virksomhet eller ikke.

Det legges til grunn at regelen ikke er i strid med loven. Loven begrenser muligheten for dobbeltroller, men gir ingen rett til å ha ledende stilling i både mor- og nettselskapet. Det er derfor ikke noe i veien, rettslig sett, for at forskriften går noe lengre i å begrense muligheten for dobbeltroller.

Det fremgår også av forarbeidene at forbudet mot at morselskapet gir nettselskapet instruks i den daglige driften tilsier at samme person ikke kan være daglig leder i både morselskap og nettselskap.¹⁵ Etter NVEs vurdering gjør dette hensynet seg også gjeldende for styreleder og for ansatte med reell beslutningsmyndighet.

Andre ledd

Det foreslås et unntak fra hovedregelen i første ledd. Unntaket gjelder dersom morselskapet kun forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester innenfor det integrerte foretaket. I slike tilfeller kan et styremedlem i morselskapet også være styremedlem i nettselskapet.

Det legges til grunn at et ordinært styremedlem ikke har en så stor innflytelse alene at det medfører noen særlig risiko for at morselskapet gir instruks til nettselskapet i strid med loven.

Med «overordnet eierstyring» menes at morselskapet holder en viss avstand til driften av datterselskapene. Overordnet styring med datterselskapenes økonomiske rammer, finansiering, beslutninger knyttet til overskudd og konsernbidrag, samt beslutninger knyttet til sammenslåinger og oppkjøp er omfattet av begrepet. Det er ikke noe i veien for at et morselskap involverer seg i driften av annen virksomhet (ikke nettvirksomheten) som drives i datterselskapene, men da gjelder ikke unntaket i andre ledd.

---

¹⁵ Prop.35 L (2015-2016), s 24

I henhold til forarbeidene vil «administrative fellestjenester» kunne omfatte lønn og HR-tjenester. I tillegg vil det være naturlig at dette også gjelder regnskapstjenester og utleie av lokaler til foretakene i konsernet.¹⁶

I andre ledd andre setning foreslås det at styret i nettselskap skal ha et flertall av medlemmer som ikke deltar i ledelsen i morselskap eller kontrollerende eier. Hensikten er at ledelsen i morselskapet ikke skal få avgjørende innflytelse i nettselskapets styre.

Som det fremgår av tabellen under vil det være mulig å være styremedlem både i et nettselskap og i et morselskap som bare driver overordnet eierstyring og administrative fellestjenester.

		Nettselskap		
		Daglig leder og andre ansatte med reell beslutningsmyndighet	Styreleder	Styremedlem
Morselskap uten annen virksomhet	Daglig leder og andre ansatte med reell beslutningsmyndighet	NEI	NEI	NEI
	Styreleder	NEI	NEI	NEI
	Styremedlem	NEI	NEI	JA

Det er viktig å understreke at det fortsatt vil være morselskapet, gjennom generalforsamlingen, som utpeker styret.¹⁷ Styret i nettselskapet skal fortsatt ivareta eiernes interesser, men innenfor rammene som settes i lovverket, herunder krav til nøytral opptreden.

Ledelsen i både morselskap og nettselskapet må være spesielt oppmerksom på forbudet mot instruks i den daglige driften og ved utbygging eller oppgradering av nettet. Personer med ledende stilling i nettselskapet bør ikke delta i møter med konsernledelsen for å diskutere annet enn tillatt eierstyring og administrative fellestjenester.

Tredje ledd

Det foreslås å presisere hvem som omfattes av begrepet «personer i ledelsen». Dette omfatter styreleder, styremedlem, daglig leder og andre ansatte med reell beslutningsmyndighet.¹⁸

Hvem som omfattes av «andre ansatte med reell beslutningsmyndighet» må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Det fremgår av forarbeidene at alle personer med sentrale administrative og ledende funksjoner, uavhengig av titler eller andre formalia, er å anse som en del av ledelsen i lovens forstand.

¹⁶ Se også bruken av begrepet «administrative tjenester» i kontrollforskriften § 2-8 åttende ledd.

¹⁷ Med unntak av eventuelle styremedlemmer som velges av de ansatte eller bedriftsforsamling.

¹⁸ Se Prop.35 L (2015-2016) s. 24 som henviser til Ot.prp.nr.61 (2005-2006), s 65.

I et arbeidsdokument med veiledning til andre elmarkedsdirektiv som Kommisjonen har utarbeidet, står det blant annet at «*operational (middle) management*» er inkludert i «*personer i ledelsen*».¹⁹ Det trekker i retning av at alle mellomledere bør være omfattet. NVE mener at dette bør være hovedregelen, men siden samme stillingsbetegnelse kan ha ulikt innhold i de ulike foretakene, bør det foretas en konkret vurdering av hvorvidt en mellomleder har reell beslutningsmyndighet og derfor er omfattet av «*personer i ledelsen*».

Personer med prokura og signatur vil være omfattet, men det anses ikke nødvendig å presisere dette i forskriften.

Ved tvil om hva som omfattes av «*reell beslutningsmyndighet*», kan man se hen til hvilken type beslutninger som eventuelt tas og om dette har betydning for nettselskapets uavhengighet.

Det må også vurderes i det enkelte tilfellet hvorvidt ansatte som ikke har en formell lederstilling i praksis har reell beslutningsmyndighet. Dette må anses primært som en unntaksregel som skal fange opp tilfeller der foretak forsøker å omgå kravet ved å tilpasse stillingstitler til personer med et reelt ledelsesansvar.

Det fremgår av tredje ledd at denne bestemmelsen gjelder for integrerte foretak som er omfattet av energiloven § 4-7. Som nevnt innledningsvis er det sannsynlig at loven vil bli endret slik at selskaper med færre enn 10 000 abonnenter vil få unntak fra bestemmelsen.

NVE vil vurdere å foreslå endringer i avregningsforskriften § 8-1a som innebærer at nettselskapene i en årlig rapport må beskrive sammensetningen av nettselskapets ledelse og vurderingene som er gjort rundt dette. Det vil eventuelt bli en egen høring om dette.

3.6 Markedsføring og kommunikasjon

3.6.1 Forslag til ny § 4-14

Ny § 4-14 skal lyde:

§ 4-14. Markedsføring og kommunikasjon

Nettselskap skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra enhver kraftleverandør og fra foretak i det integrerte foretaket som nettselskapet er en del av. Blant annet skal nettselskapets foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at nettselskapet skiller seg klart fra kraftleverandører og fra andre foretak i det integrerte foretaket.

Enhver kraftleverandør og andre foretak i det integrerte foretaket skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra nettselskap. Blant annet skal foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at foretaket skiller seg klart fra nettselskap.

Dersom et nettselskap og en kraftleverandør utenfor det integrerte foretaket ikke oppfyller kravene i første og andre ledd, skal plikten til å endre sin markedsføring og kommunikasjon pålegges det foretaket som er sist i tid med hensyn til registrering eller

---

¹⁹ [Commission Staff Working Paper - The Unbundling Regime](#), se side 24.

bruk av foretaksnavn, forretningskjennetegn, varemerke eller andre former for markedsføring og kommunikasjon.

I vurderingen etter første og andre ledd skal det legges vekt på hvorvidt det foreligger fare for forveksling eller en utnyttelse av nettselskapets anseelse. I tilstilfeller kan NVE fatte vedtak om hvorvidt vilkårene i første og andre ledd er oppfylt, og hvem som er pliktsubjekt etter tredje ledd.

3.6.2 NVEs merknader

Første ledd

Krav til nettselskapet

NVE foreslår å stille krav til markedsføring av nettselskap og til hvordan nettselskap kommuniserer med omverdenen. Etter første ledd plikter nettselskap å skille seg klart fra enhver kraftleverandør og fra alle foretak i det integrerte foretaket som nettselskapet er en del av. Regelen gjelder for alle nettselskap, men regelen har et større omfang for nettselskap som er en del av et integrert foretak.

Markedsføring og kommunikasjon

Markedsføring og kommunikasjon er ment å favne vidt. Dette skal dekke både generell kontakt med publikum og direkte kontakt med sluttbrukere, og gjelder alle typer markedsføring og kommunikasjon, både fysisk og elektronisk.

Følgende aktiviteter omfattes, men listen er ikke uttømmende:

- Sponsing, reklame, stillingsannonser og informasjon på internett, i aviser, plakater og brosjyrer. Med internett menes blant annet hjemmesider og sosiale medier som for eksempel Facebook, LinkedIn, Instagram og Twitter.
- Uttalelser, pressemeldinger og intervju for massemedier, herunder avis, radio og TV eller andre kommunikasjonsplattformer som tilhører andre.
- Bruk av foretaksnavn og logo på bygg, anlegg, kjøretøy, arbeidsklær og annet utstyr.
- Direkte kontakt med kunder vedrørende for eksempel tilknytning, oppgradering, strømavbrudd, strømkvalitet, måling av forbruk og faktura. Kontakt med kunden kan være per telefon, brev, epost, sms, chat eller andre kommunikasjonsverktøy som for eksempel efaktura som sendes direkte til kundens nettbank.

NVE har fått tilbakemelding fra bransjen om at bruk av navn og logo på anlegg som for eksempel stolper, mindre trafostasjoner og anlegg med perifer beliggenhet vil være svært ressurskrevende å endre innen 1. januar 2021. NVE vurderer nytten ved å endre navn og logo på slike anlegg som liten i forhold til kostnadene. Vi vil derfor overlate til nettselskapene å vurdere tidspunktet for utskiftning av skilt med navn og logo for slike eksisterende anlegg. For nye anlegg skal riktig navn og logo benyttes.

Kommentar til «skille seg klart fra»

En utfordring ved krav til markedsføring og kommunikasjon er spørsmålet om hvor grensen går, altså hva ligger i «skille seg klart fra». Dette vil være spesielt viktig ved utforming av foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke.

NVE har vurdert muligheten for å benytte lovgivningen for varemerke og foretaksnavn.²⁰ Et sentralt vurderingstema i begge lovgivningene er hvorvidt det foreligger risiko for forveksling eller en urimelig utnyttelse av anseelse (goodwill). Disse regelverkene skal imidlertid ivareta andre hensyn og passer ikke direkte for vurderingen etter vår bestemmelse. Det konkrete skille etter varemerke- eller foretaksnavneloven vil derfor ikke være bestemmende for skille etter den foreslått bestemmelsen i § 4-14.

Generelt er det meningen at skillet skal være strengere enn etter ovennevnte lovgivninger. Dette er blant annet fordi aktørene i et energikonsern kan ha et interessefellesskap som ikke eksisterer mellom konkurrenter som etterligner hverandres varemerke og forretningskjennetegn. Videre skal vårt forslag til bestemmelse om markedsføring og kommunikasjon dekke et bredere område, ikke bare forretningskjennetegn og varemerke, men all type markedsføring og kommunikasjon.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med **fjerde ledd** hvor det foreslås at det skal legges vekt på om det foreligger fare for forveksling eller en utnyttelse av nettselskapets anseelse.²¹ Det skal foretas en skjønnsmessig helhetsvurdering. I vurderingen skal man ta hensyn til i hvilken grad det foreligger fonetisk og visuell likhet.

Vurderingen av forvekslingsfare kan slå noe ulikt ut, avhengig av hvilken virksomhet som vurderes opp mot nettselskapet. For kraftleverandører og andre energirelaterte tjenester vil forvekslingsfaren trolig være større enn for andre typer virksomheter. Virksomheter som selger tjenester til sluttbrukere vil også generelt ha en større risiko for forvekslingsfare.

Ved vurderingen av forvekslingsfare er det uten betydning at elementer er beskrivende eller mangler særpreg. Dette står i motsetning til vurderinger etter varemerkeloven. Det vil altså ikke være tillatt at et nettselskap og en kraftleverandør har et foretaksnavn som inneholder samme stedsnavn og henholdsvis «Nett AS» og «Kraft AS».

Både direkte og indirekte forvekslingsfare er omfattet. Med direkte forvekslingsfare menes risikoen for at en sluttbruker tror at nett- og kraftselskapet er samme selskap. Med indirekte forvekslingsfare menes risikoen for at noen tror det er en forretningsmessig forbindelse mellom for eksempel nettselskapet og kraftleverandøren som ikke eksisterer mellom nettselskapet og andre kraftleverandører.

Det skal videre tas hensyn til om det foreligger en utnyttelse av nettselskapets anseelse. Et nettselskap vil som regel være godt kjent i området der det tilhører. Det vil gjerne være en fordel for en konkurranseutsatt virksomhet å bli forbundet med et nettselskap, selv om det ikke foreligger forvekslingsfare. Nettselskapet skal som kjent opptre nøytralt og ikke gi konkurranseutsatt virksomhet en særlig fordel som andre ikke får. Hensyn til

---

²⁰ Se varemerkeloven § 4 og foretaksnavneloven § 3-2 andre ledd og § 3-3.

²¹ Formuleringen er inspirert av varemerkeretten, men ordet «urimelig» er fjernet fordi all utnyttelse av et nettselskap sin anseelse vil være urimelig i et nøytralitetsperspektiv.

nettselskapets nøytralitet vil derfor stå sentralt ved vurderingen av om det foreligger en utnyttelse av nettselskapets anseelse.

Kommentar til «enhver kraftleverandør»

Med «kraftleverandør» menes aktører med omsetningskonsesjon som selger elektrisk energi til sluttbrukere.

Med «enhver kraftleverandør» menes alle kraftleverandører i Norge, ikke bare den integrerte kraftleverandøren. Incentivet til å utnytte nettselskapets navn og merkevare er størst for kraftleverandører i samme konsern. Det er imidlertid også behov for å skille nettselskapet fra alle kraftleverandører, også de utenfor konsernet. Dette er relevant for konsern eller nettselskap som eier en andel av en kraftleverandør, men som ikke har kontroll over selskapet. I tillegg vil forbudet ramme kraftleverandører utenfor et integrert foretak, men som etter avtale beholder samme logo som nettselskapet.

Kommentar til «andre foretak i det integrerte foretaket»

Nettselskap skal i sin markedsføring og kommunikasjon også skille seg klart fra «andre foretak i konsernet». Dette omfatter både morselskap eller kontrollerende eier, og søsterselskap. Bakgrunnen for dette er at enhver markedsføring av nettselskapet vil komme andre foretak i konsernet med felles merkevare til gode. En slik type kryssubsidiering er vanskelig å unngå bare ved hjelp av regnskapsmessig skille. Selv om kostnadene blir riktig fordelt, vil det fortsatt være en fordel for andre foretak i konsernet å ha felles merkevare. Vi foreslår derfor at en integrert produsent eller annen integrert virksomhet ikke kan bruke lignende foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke som nettselskapet. Tilsvarende gjelder også morselskapet.

Så lenge nettselskapet i sin markedsføring og kommunikasjon skiller seg fra konsernet er det ingenting i veien for at morselskapet og alle de andre foretakene i konsernet har felles logo og merkevare.

Andre ledd

Utvidelse av pliktsubjekt til kraftleverandører

Vi foreslår å pålegge *kraftleverandører* en plikt til å skille seg klart fra nettselskap i sin markedsføring og kommunikasjon. Bakgrunnen for forslaget er at det er vanskelig for nettselskapet å forhindre at eksterne kraftleverandører tilpasser seg et nettselskaps foretaksnavn og varemerke for å utnytte anseelse eller for å skape forvekslingsfare. Vi kan ikke kreve at et nettselskap skal gå til sak mot ekstern kraftleverandør for å forhindre bruk av lignende foretaksnavn eller varemerke. I mange tilfeller har nettselskapet heller ikke registrert et varemerke. Videre vil det ikke være rimelig å kreve at et nettselskap skifter navn og logo i slike tilfeller. Med den foreslåtte regelen vil NVE ha myndighet til å reagere med pålegg og eventuelt andre sanksjoner mot kraftleverandører i slike tilfeller.

Utvidelse av pliktsubjekt til andre foretak innenfor det integrerte foretaket

I andre ledd pålegges også alle foretak innenfor det integrerte foretaket en plikt til å skille seg klart fra nettselskapet i sin markedsføring og kommunikasjon. NVE vil primært forholde seg til nettselskapet dersom det oppdages sammenblanding av informasjon fra henholdsvis nett og annen virksomhet innenfor samme konsern. NVE har registrert en

rekke tilfeller der informasjon om nettselskaper og integrerte kraftleverandører har blitt sammenblandet på sosiale medier på en slik måte at det er egnet til å forvirre sluttbruker. I flere av disse tilfellene tilhører eller administreres nettsiden av integrert kraftleverandør eller morselskapet. Et nettselskap har ingen myndighet til å styre søster- eller morselskap. Dette tilsier at NVE bør ha mulighet til å rette et pålegg om retting og eventuelle andre sanksjoner direkte mot det foretaket som har ansvaret for kommunikasjonen.

Selv om morselskapet pålegges en plikt etter andre ledd, vil dette ikke være til hinder for at morselskapet informerer om sitt eierskap til nettselskap og andre virksomheter på sine nettsider. Tilsvarende gjelder på andre områder der morselskap har et saklig behov for å inkludere informasjon om nettselskapet, for eksempel i årsrapporter. Informasjonen må imidlertid utformes nøytralt slik at det ikke oppstår forvekslingsfare eller utnyttelse av nettselskapets anseelse.

Tredje ledd

Når regelverket skal gjennomføres vil det innenfor et integrert foretak være morselskap eller kontrollerende eier som bestemmer hvilket foretak som skal endre navn og merkevare. Det vil altså være tillatt at den konkurranseutsatte virksomheten beholder den innarbeidede merkevaren og at nettselskapet får en ny.

Tredje ledd gjelder forholdet mellom nettselskap og kraftleverandører utenfor det integrerte foretaket. Plikten for et nettselskap til å ha en separat identitet gjelder bare i forhold til eksisterende kraftleverandører sin merkevare. Dersom en kraftleverandør i ettertid legger seg for nært opp til et nettselskap sin logo og merkevare, er det kraftleverandøren som vil bli pålagt å rette forholdet. For ordens skyld er regelen utformet slik at dette også gjelder for nettselskap som velger en merkevare for nært opp til en kraftleverandør.

Fjerde ledd

NVEs merknader til fjerde ledd første setning fremgår under merknader til første ledd.

Videre foreslår vi i fjerde ledd at NVE i tvilstilfeller kan fatte vedtak om hvorvidt vilkårene i første og andre ledd er oppfylt, og hvem som er pliktsubjekt etter tredje ledd.

Ordet «tvilstilfeller» er tatt med for å understreke at NVE har et skjønn til å avgjøre tvilstilfeller. Dersom det utvilsomt er brudd på bestemmelsen kan NVE fortsatt fatte vedtak med pålegg om retting etter energilovforskriften § 9-3.

Den foreslåtte vedtaksmyndigheten har som formål å gjøre oppfølging og tilsyn mer effektivt. Vedtak som innebærer at vilkårene ikke anses å være oppfylt, vil normalt være kombinert med pålegg om retting. Vedtaket kan påklages til departementet som har full myndighet til å overprøve NVEs vurdering.²² Meningen med regelen er å gi forvaltningsmyndigheten såkalt fritt skjønn, noe som innebærer at domstolene bør være tilbakeholdne med å overprøve vurderingen.²³

---

²² Etter ikrafttredelse av tredje pakke vil klagesaker behandles av en egen klagenemnd, se ny § 2-3 i energiloven.

²³ Domstolene kan likevel prøve andre sider av vedtaket enn de skjønsmessige sider, herunder om vedtaket har tilstrekkelig hjemmel, saksbehandlingsfeil, feil i fakta eller om vedtaket er fattet i strid med ulovfestede regler om myndighetsmisbruk.

Dersom en aktør skulle være i tvil om logoen eller merkevaren oppfyller kravene til å «skille seg klart fra» etter første og andre ledd, kan vedkommende ta kontakt med NVE og be om en vurdering. En slik vurdering vil ikke være rettslig bindende, men vil kunne gi aktøren noe veiledning.

3.7 Begrensning av reglenes virkeområde

3.7.1 Forslag til ny § 4-15

Ny § 4-15 skal lyde:

§ 4-15. Nettselskap uten inntektsramme

Kravene i energiloven §§ 4-6 og 4-7, energilovforskriften §§ 4-11, 4-12, 4-13, 4-14 gjelder kun for nettselskap med inntektsramme.

3.7.2 NVEs merknader

Det fremgår av forarbeidene, Prop.35 L (2015-2016) s. 24, at «*Kravene til skille i lovforslaget gjelder kun for nettselskap som har inntektsramme*». NVE foreslår at dette presiseres i en ny bestemmelse i energilovforskriften.

For integrerte foretak som ikke er underlagt krav om selskapsmessig skille vil det ikke være hensiktsmessig å stille krav til at markedsføring av nettvirksomheten skal skille seg fra foretakets øvrige markedsføring. Krav til markedsføring og kommunikasjon vil derfor kun gjelde nettselskap med inntektsramme.

3.8 Overtredelsesgebyr

3.8.1 Forslag til endring i § 9-7

I energilovforskriften § 9-7 om overtredelsesgebyr gjøres følgende endring:

§ 9-7. Overtredelsesgebyr

Ved overtredelse av bestemmelsene i § 3-5, § 4-2 annet ledd, § 4-4 bokstav a, § 4-4 bokstav d første ledd første punktum, § 4-4 bokstav e ~~første punktum~~, § 4-8, § 4-11, § 4-12, § 4-13, § 4-14, § 5-1 første ledd, § 5-3 og § 7-1 tredje ledd, § 8-2 første ledd, § 8-3, § 8-4 og § 8-5, kan det ilegges overtredelsesgebyr, jf. energiloven § 10-7.

3.8.2 NVEs merknader

Det forventes at nettselskapene og de andre pliktsubjektene i det vesentlige vil innrette seg etter de nye reglene. Som nevnt tidligere vil den tillatte konsernmodellen gi insentiver for krysssubsidiert og for å handle i strid med nøytralitetskravet. Brudd på kravene kan medføre økonomisk vinning for de integrerte foretakene, noe som innebærer at pålegg og tvangsmulkt ikke vil være tilstrekkelige sanksjonsmidler. Det er derfor behov for å kunne ilegge overtredelsesgebyr. Gebyret må være høyere enn den økonomiske vinningen for at det skal ha tilstrekkelig effekt.

Kraftleverandører som ikke er del av integrert virksomhet, men som likevel tar i bruk lik merkevare som et nettselskap for å skape forvirring og utnytte nettselskapets merkevare vil også kunne ilegges overtredelsesgebyr.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

4.1 Selskapsmessig og funksjonelt skille

4.1.1 Vurderinger gjennomført i forbindelse med lovendringen

Kravet om selskapsmessig og funksjonelt skille følger av lovendringen som ble vedtatt i 2016, og vurderingene som ble gjort i forbindelse med lovendringen er fremdeles relevante for vårt forslag til utfyllende forskriftsbestemmelser i denne høringen.

I Prop. 35 L (2015-2016) vurderte Olje- og energidepartementet at selskapsmessig og funksjonelt skille på kort sikt vil medføre engangskostnader i forbindelse med reorganisering og varige kostnader som følge av duplisering av funksjoner og systemer. På lang sikt mener imidlertid departementet at et tydeligere skille mellom monopol og konkurranse føre til en mer effektiv drift av nettselskapene og styrke konkurransen i tilstøtende markeder.

Departementet tallfestet ikke vurderingene av nytte og kostnader, fordi disse er krevende å anslå, blant annet fordi de også avhenger av fremtidige beslutninger hos en rekke individuelle foretak og deres eiere.

I forarbeidene vises det også til rapporten «Et bedre organisert strømnett» fra 2014. I rapporten vurderte en ekspertgruppe utnevnt av departementet tiltak for å sikre en hensiktsmessig organisering av strømmettet i møte med fremtidens behov. Disse vurderingene er basert på samfunnsøkonomisk teori, teorier for selskapsanalyse og vurderinger av en rekke internasjonale studier av temaet.

Et av tiltakene ekspertgruppen anbefalte var en utvidelse av kravet om selskapsmessig og funksjonelt skille til å gjelde også nettselskap med under 100 000 nettkunder. Rapporten peker på at den tette integrasjonen mellom nettvirksomhet og annen virksomhet ikke bidrar til en hensiktsmessig nettstruktur og kan gi høyere nettkostnader enn nødvendig.

Ekspertgruppen skriver at selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nett og annen virksomhet bidrar til å dempe ulempene ved integrerte selskaper og til økt oppmerksomhet om nettvirksomheten. Videre gjør et slikt skille de ulike aktivitetsområdene mer transparente og hindrer uheldig sammenblanding mellom nettvirksomhet og annen virksomhet. Skillet øker eiernes oppmerksomhet på nettvirksomhet, og kan øke bevisstheten rundt investeringsbehov og utbyttepolitikk.

4.1.2 Vurderinger av forslag til forskriftsendringer

Forslagene til forskriftsbestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille utfyller de kravene som allerede er vedtatt i loven. Vi vil i det følgende bare vurdere de eventuelle konsekvensene av de utfyllende bestemmelsene som ikke allerede følger av loven.

Nettselskapene kan fremdeles organiseres i samme konsern som annen virksomhet. De foreslåtte bestemmelsene om nøytralitet og ledelsen i nettselskap bidrar til å styrke rendyrking av nettselskapet og til å redusere ulempene ved integrerte selskap.

NVEs forslag til begrensning av hvem som kan sitte i ledelsen i nettselskap kan føre til at flere enkeltpersoner må inn i styrene i konsernet, og kan gi konsernet økte kostnader. Dette kan til dels bøtes på ved å ha færre styremedlemmer i hvert styre. Mange nettselskap har flere medlemmer i styret enn det som er påkrevd etter loven.²⁴ Vi anser ikke merkostnadene ved å ha flere styremedlemmer enn det som er lovpålagt som en konsekvens av reglene om funksjonelt skille.

At nettselskapene kan samarbeide om driftssentraler og øvrig driftskontrollsystem og selge en begrenset del av egen kapasitet, bidrar til en god utnyttelse av nettselskapets ressurser. Ved å begrense omfanget av slik virksomhet legger vi samtidig til rette for nøytral opptreden i den operative driften av nettet og at nettselskapene ikke hindrer utviklingen av markeder med konkurranse.

Salg av egen kapasitet er salg av kapasitet som nettselskapet selv ikke benytter i sin nettvirksomhet. I den økonomiske rapporteringen til NVE skal investert kapital, avskrivninger og driftskostnader fordeles mellom nettvirksomheten og den virksomhet i nettselskapet som selger kapasiteten. Salg av kapasitet som ellers ville stått ubrukt vil dermed bidra til lavere tariffer for nettkundene.²⁵

Det fremgår av forarbeidene til lovendringen at krav om selskapsmessig og funksjonelt skille kan redusere behovet for omfattende monopolkontroll og tilsynsvirksomhet fra NVE, og dermed redusere kostnader for samfunnet. NVE mener våre forslag til utfyllende forskriftsbestemmelser bidrar til å forsterke denne effekten.

4.1.3 Veiledning og tilsyn

Forslaget som omhandler selskapsmessig og funksjonelt skille innebærer sannsynligvis noe behov for veiledning og dialog mellom NVE og selskapene og noe økt tilsynsaktivitet i en periode etter forskriften trer i kraft.

4.1.4 Behov for ytterligere forskriftsendringer

Som følge av endrede lovbestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille må NVE vurdere å endre andre forskrifter.

Krav til program for overvåking av nettselskapenes nøytralitet i avregningsforskriften § 8-1a vil fra 1. januar 2021 gjelde for alle nettselskap som er omfattet av kravet om selskapsmessig skille i energiloven § 4-6. NVE skal vurdere behov for endringer i denne bestemmelsen.

Videre må det trolig gjøres noen tekniske endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomhet og i programvaren for innlevering av økonomisk og teknisk rapportering (eRapp).

---

²⁴ Data fra Brønnøysundregisteret fra januar 2018 viser at ca. 60 % av nettselskapene har mellom 6 og 11 ordinære styremedlemmer (ikke inkludert varamedlemmer).

²⁵ Det er forutsatt i Prop 35L (2015-2016) side 23 at fellesføring ikke regnes som annen virksomhet etter energiloven § 4-6. Inntekter og tilhørende kostnader skal likevel rapporteres på samme måte som salg av egen kapasitet.

4.2 Markedsføring og kommunikasjon

4.2.1 Bakgrunn

For å sikre at nettselskap opptrer nøytralt i forbindelse med markedsføring og kommunikasjon foreslås det en bestemmelse som regulerer dette. Hensikten bak endringen er å redusere forvirringen som oppstår hos sluttbruker når nettselskapet har samme navn som andre foretak i konsernet, og kraftleverandører generelt. Dette vil bidra til likere konkurransevilkår mellom foretak i og utenfor konsernet. Videre skal forslaget redusere eventuell kryssubsidiering mellom nettselskap og andre foretak i konsernet.

Konsekvensene av krav om differensiering av merkevare mellom nettselskap og annen virksomhet er ikke tidligere vurdert. NVE har derfor fått gjennomført en kartlegging av kostnadene knyttet til gjennomføringen av dette kravet.

4.2.2 Kostnader knyttet til endring av merkevare

Kravene til markedsføring og kommunikasjon som pålegges nettselskap og annen virksomhet vil på kort sikt medføre engangskostnader for nettselskapene eller andre aktører integrert med nettvirksomheten. Kostnadene knyttet til differensiering av merkevare er kartlagt av Thema Consulting Group.²⁶ Rapporten beskriver kostnadene knyttet til endring av merkevare for henholdsvis nettselskap og kraftleverandører aggregert. I tillegg har konsulentene anslått kostnader for et lite, middels og stort selskap siden kostnadene varierer med selskapsstørrelse. Konsulentene har beregnet kostnadene for en minimumsløsning som beskriver hva selskapene må gjøre som et minimum for å tilpasse seg kravene. I minimumsløsningen er det tatt hensyn til selskapenes kostnader tilknyttet navneutvikling og merkevarestrategi, utarbeidelse av visuell identitet og implementering av visuell identitet. Kostnadene kan derfor bli høyere for selskapene dersom de velger å gjøre større endringer enn det som er skissert i minimumsløsningen.

Forskriften legger opp til at konsernet selv kan bestemme hvem som skal skifte merkevare. Derfor har konsulentene anslått kostnadene for et lite, middels og stort selskap, der størrelsen er definert ut i fra antall kunder, for henholdsvis kraftleverandørvirksomhet og nettvirksomhet. Fra disse kostnadsanslagene er det beregnet en kostnad per kunde for de seks ulike kategoriene av virksomheter. Samlet er det beregnet en minimumskostnad for bransjen i to scenarier. Det ene beskriver kostnadene dersom det er nettselskapene som endrer merkevare og det andre beskriver kostnadene dersom det er kraftleverandørene som endrer merkevare.

Rapporten konkluderer med at de samlede bedriftsøkonomiske kostnadene knyttet til kravene er 63 millioner kroner hvis nettselskapene skifter merkevare, og 100 millioner kroner hvis kraftleverandørene skifter merkevare. Årsaken til forskjellen er at kostnadene er antatt høyere for kraftleverandørene fordi dette er konkurranseutsatt virksomhet som er avhengig av et kjent navn for å kunne beholde og tiltrekke seg kunder. I beregningen av kostnader knyttet til endring av merkevare hos kraftleverandør er det derfor tatt høyde for et større eksponeringsbehov enn hvis nettselskapet skulle endre merkevare.

NVEs forslag til ny forskriftsbestemmelse innebærer at det ikke kun er krav til forskjellig merkevare mellom nettselskap og kraftleverandør. Kravene omfatter all annen integrert virksomhet omfattes samt alle kraftleverandører. Dette fører til at 15 nettselskap som ikke

---

²⁶ Se rapport http://publikasjoner.nve.no/eksternrapport/2018/eksternrapport2018_17.pdf

har integrert kraftleverandør, og som derfor ikke er inkludert i Themas kostnadsanalyse, også omfattes av kravene. Totalt vil dermed 94 nettselskap omfattes av endringene. NVE har inkludert disse 15 nettselskapene i en kostnadsberegning på bakgrunn av rapport og regneark fra Thema. Beregningene viser at kostnadene for de 94 nettselskapene samlet sett er i overkant av 86 millioner kroner.²⁷ Kravet om at all annen virksomhet også omfattes av kravene fører til en beregnet merkostnad på 23 millioner kroner dersom nettselskapene gjennomfører merkevareendringen. Disse beregningene er gjort med de samme forutsetningene som beregningene ovenfor og gir en indikasjon på kostnader knyttet til endringene.

Som i den opprinnelige beregningen fra Thema, vil kostnadene avhenge av hvilke beslutninger selskapene gjennomfører for å oppfylle kravene, og kan derfor være høyere. Hvis nettselskapene selv skulle beholde navn, logo og andre forretningskjennetegn vil alle andre foretak i konsernet måtte endre merkevare. Dette alternativet vil med stor sannsynlighet være koste mer enn beregningen for kostnadene i scenariet med at kraftleverandørene endrer merkevare fordi flere foretak må skifte merkevare. NVE går ut ifra at konsern som eventuelt velger en dyrere løsning gjør det fordi de mener at nytten for konsernet oppveier de ekstra kostnadene.

Thema påpeker i rapporten at en forutsetning for å minimere kostnadene er å sette en passende tidsfrist. Erfaringene fra foretak som har skiftet merkevare tilsier at tidsfristen ikke bør være kortere enn ett år. Det er også viktig at innføringen av et krav om merkevareskille sammenfaller med selskapsmessig skille, slik at endringen av merkevare skjer samtidig med fisjoning av foretakene.

Vi antar at de bedriftsøkonomiske kostnadene i stor grad reflekterer de samfunnsøkonomiske kostnadene. De bedriftsøkonomiske kostnadene referert ovenfor inkluderer mva.

Samfunnsøkonomiske nyttevirknninger

I dag er i gjennomsnitt 68 % av nettkundene knyttet til den dominerende kraftleverandøren i sitt nettområde.²⁸ Ofte er dette en integrert kraftleverandør som deler merkevare med det lokale nettselskapet. I Sentio Reseach Norge AS sin spørreundersøkelse kom det frem at det er forvirring blant sluttbrukere rundt rollefordelingen mellom kraftleverandør og nettselskap. Slik forvirring kan muligens være en del av forklaringen til at mange integrerte kraftleverandører er så dominerende innenfor «sitt» nettområde. Sluttbruker kan ha en tendens til å velge integrert kraftleverandør fordi det oppleves trygt, eller fordi en tenker at det er denne aktøren som leverer strøm i et gitt område. Sammenblanding mellom nettselskap og kraftleverandør kan altså gi den integrerte kraftleverandøren en fordel. Dette kan gjøre at konkurrerende kraftleverandører må bruke ekstra ressurser for å veie opp for markedsføring og anseelse den integrerte kraftleverandøren får «gratis» som følge av integrasjon med nettselskapet. Et pålegg om at merkevaren skal differensieres vil i så fall bidra til at det blir enklere for sluttbruker å forstå markedet, og dermed å foreta velinformerte valg. Differensiering av

---

²⁷ Beregningen av kostnadene kan utleveres ved å kontakte nve@nve.no

²⁸ Den dominerende kraftleverandøren har i gjennomsnitt 68 % av husholdningskundene i «sitt» nettområde. Tall fra NVEs leverandørskifteundersøkelse 4. kvartal 2018: <https://www.nve.no/elmarkedstilsynet-marked-og-monopol/rapporter-og-analyser/leverandorskifteundersokelsen/>

merkevare mellom nettselskapet og integrert kraftleverandør vil gi likere konkurransevilkår og færre urettmessige fordeler for integrert kraftleverandør. Økt konkurranse mellom kraftleverandører vil stimulere til mer effektive selskaper som igjen kan føre til bedre produkter og lavere pris.

De samme hensynene gjør seg også gjeldende ovenfor andre foretak i konsernet. Nye energitjenester til sluttbrukerne, som elbillading, lastflytting og overvåkning av forbruk er eksempler på mulige nye virksomheter. Forvirring rundt hvilke tjenester som er monopoltenester og hvilke forbrukerne kan velge selv, eller eventuelle fordeler med å velge en leverandør i integrert foretak, kan også gjøre seg gjeldende her. Dette kan dermed motvirke at disse gryende markedene utvikler seg på en hensiktsmessig måte. Differensiering av merkevare vil derfor kunne bidra positivt også i disse markedene.

Kraftleverandører som ikke er organisert i samme konsern som et nettselskap skal heller ikke kunne utnytte denne urettmessige fordelene gjennom for eksempel kjøp av rettigheter til å ha samme navn og logo som et nettselskap. Selv om incentivet til krysssubsidering mellom nettselskap og selskap utenfor konsernet er mindre enn for integrerte, vil kraftleverandører med felles merkevare med et nettselskap fortsatt kunne utnytte nettselskapets anseelse i sin markedsføring.

Forslaget kan også medføre nyttevirkinger for produksjonsvirksomheten i og utenfor konsernet. Eksempelvis bør ikke produsenters investeringsbeslutninger påvirkes av felles merkevare og en opplevd relasjon mellom nettselskapet og konsernets produsent. Ikke-integrerte produsenter og integrerte produsenter skal behandles likt og nettselskapet skal være nøytralt. Differensiert merkevare mellom nettselskapet og integrert produsent vil dermed styrke opplevd nøytralitet.

Samlet sett mener NVE at sannsynligheten er høy for betydelige nyttevirkinger i kraftmarkedet og andre markeder foretak i konsernet deltar i. Kravene vil føre til mer informerte sluttbrukere og danner grunnlag for bedre informerte valg. Likere konkurransevilkår og reduksjon av krysssubsidering mellom nettvirksomhet og annen virksomhet vil på lengre sikt føre til en reduksjon av samlede utgifter for sluttbrukere til strøm og nettleie.

4.2.3 Konsekvenser for NVE

Forslaget som omhandler markedsføring og kommunikasjon innebærer sannsynligvis noe behov for veiledning og dialog mellom NVE og selskapene og noe økt tilsynsaktivitet i en periode etter forskriften trer i kraft.

5 Utkast til forskriftstekst

Forskrift om endring i forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften)

Fastsatt av Olje- og energidepartementet [dato] med hjemmel i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) §§ 4-6, 4-7 og 10-6.

I

I forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 4-4 bokstav e) skal lyde:

e) *Nøytral opptreden*

Nettselskap skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende.

Et nettselskap innenfor et integrert foretak skal ikke ta beslutninger eller utføre handlinger som kan gi en særlig fordel til andre foretak innenfor gruppen, herunder gi tilgang til informasjon som andre aktører ikke har, og som kan utnyttes i markedet.

Foretak med omsetningskonsesjon og morselskap eller kontrollerende eier i integrert foretak skal ikke forsøke å oppnå en særlig fordel fra det integrerte nettselskapet.

Det kan gis ytterligere bestemmelser for å sikre en nøytral opptreden.

Ny § 4-11 skal lyde:

§ 4-11. Samarbeid om felles driftssentral

Nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan samarbeide om felles driftssentral og øvrig driftskontrollsystem.

Ved samarbeid om felles driftssentral med foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, skal nettselskap ha ansvar for anskaffelse, utvikling og drift av driftskontrollsystemet og andre relevante informasjonssystem, samt tildeling av rettigheter i disse. Bare ansatte i nettselskap skal ha adgang til nettselskapets del av driftssentralen.

Ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan ikke utføre driftssentraltjenester for nettselskap. Ansatte i nettselskap kan utføre driftssentraltjenester for foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet innenfor rammene i § 4-12 bokstav d).

I ekstraordinære situasjoner kan ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet få adgang til nettselskaps del av driftssentralen og utføre driftssentraltjenester.

Ny § 4-12 skal lyde:

§ 4-12. Salg av egen kapasitet

Nettselskap kan ikke selge eller leie ut egen kapasitet, unntatt i følgende tilfeller:

- a) Salg eller utleie av overskuddskapasitet i et begrenset omfang. Med overskuddskapasitet menes egen kapasitet som er anskaffet og opprettholdes for å dekke behov i foretakets egen nettdrift, men som ikke fullt ut kan benyttes for dette formålet. Nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen kapasitet med formål om å selge eller leie denne ut.*
- b) Salg av fiberkapasitet engros. Nettselskap skal ikke bygge opp egen fiberkapasitet med formål om å selge eller leie denne ut. Salg av fiberkapasitet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår.*
- c) I ekstraordinære beredskapssituasjoner kan nettselskap bistå andre foretak. Nettselskapet skal kreve et rimelig vederlag for slike tjenester. Et nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen beredskapskapasitet med formål å bistå andre.*
- d) Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter og foretak som driver fjernvarmevirksomhet. Nettselskapet skal ikke ta kommersielle beslutninger på vegne av konkurranseutsatt virksomhet. Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter eller foretak som driver fjernvarmevirksomhet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår. Nettselskap kan selge driftssentraltjenester til andre nettselskap.*

Ny § 4-13 skal lyde:

§ 4-13. Ledende stilling i nettselskap

Personer med ledende stilling i et nettselskap kan ikke ha en ledende stilling i morselskap eller kontrollerende eier.

Hvis morselskapet eller en kontrollerende eier kun forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester innenfor det integrerte foretaket, kan styremedlem i morselskap eller kontrollerende eier også være styremedlem i nettselskapet. Styret i nettselskap skal ha et flertall av medlemmer som ikke deltar i ledelsen i morselskap eller kontrollerende eier.

Med ledende stilling menes styreleder, styremedlem, daglig leder og andre ansatte med reell beslutningsmyndighet. Denne bestemmelsen gjelder for integrerte foretak som er omfattet av energiloven § 4-7.

Ny § 4-14 skal lyde:

§ 4-14. Markedsføring og kommunikasjon

Nettselskap skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra enhver kraftleverandør og fra foretak i det integrerte foretaket som nettselskapet er en del av. Blant annet skal nettselskapets foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at nettselskapet skiller seg klart fra kraftleverandører og fra andre foretak i det integrerte foretaket.

Enhver kraftleverandør og andre foretak i det integrerte foretaket skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra nettselskap. Blant annet skal foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at foretaket skiller seg klart fra nettselskap.

Dersom et nettselskap og en kraftleverandør utenfor det integrerte foretaket ikke oppfyller kravene i første og andre ledd, skal plikten til å endre sin markedsføring og kommunikasjon pålegges det foretaket som er sist i tid med hensyn til registrering eller bruk av foretaksnavn, forretningskjennetegn, varemerke eller andre former for markedsføring og kommunikasjon.

I vurderingen etter første og andre ledd skal det legges vekt på hvorvidt det foreligger fare for forveksling eller en utnyttelse av nettselskapets anseelse. I tvilstilfeller kan NVE fatte vedtak om hvorvidt vilkårene i første og andre ledd er oppfylt, og hvem som er pliktsubjekt etter tredje ledd.

Ny § 4-15 skal lyde:

§ 4-15. Nettselskap uten inntektsramme

Kravene i energiloven §§ 4-6 og 4-7, og energilovforskriften §§ 4-11, 4-12, 4-13 og 4-14 gjelder kun for nettselskap med inntektsramme.

§ 9-7 skal lyde:

§ 9-7. Overtredelsesgebyr

Ved overtredelse av bestemmelsene i § 3-5, § 4-2 annet ledd, § 4-4 bokstav a, § 4-4 bokstav d første ledd første punktum, § 4-4 bokstav e, § 4-8, § 4-11, § 4-12, § 4-13, § 4-14, § 5-1 første ledd, § 5-3 og § 7-1 tredje ledd, § 8-2 første ledd, § 8-3, § 8-4 og § 8-5, kan det ilegges overtredelsesgebyr, jf. energiloven § 10-7.

II

Forskriften trer i kraft 1. januar 2021.

NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat

MIDDELTHUNSGATE 29
POSTBOKS 5091 MAJORSTUEN
0301 OSLO
TELEFON: (+47) 22 95 95 95

www.nve.no